YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu kolmas jaosto)

2 päivänä lokakuuta 2001 *

Yhdistetyissä asioissa T-222/99, T-327/99 ja T-329/99,

Jean-Claude Martinez, Euroopan parlamentin jäsen, kotipaikka Montpellier (Ranska)

ja

Charles de Gaulle, Euroopan parlamentin jäsen, kotipaikka Pariisi (Ranska),

edustajinaan asianajaja F. Wagner,

kantajina asiassa T-222/99,

Kansallinen Rintama (Front national), kotipaikka Saint-Cloud (Ranska), edustajanaan asianajaja A. Nivière,

kantajana asiassa T-327/99,

Emma Bonino, Euroopan parlamentin jäsen, kotipaikka Rooma (Italia),

Marco Pannella, Euroopan parlamentin jäsen, kotipaikka Rooma,

Marco Cappato, Euroopan parlamentin jäsen, kotipaikka Vedano al Lambro (Italia),

* Oikeudenkäyntikieli: ranska ja italia.

Gianfranco Dell'Alba, Euroopan parlamentin jäsen, kotipaikka Livorno (Italia),

Benedetto Della Vedova, Euroopan parlamentin jäsen, kotipaikka Tirano (Italia),

Olivier Dupuis, Euroopan parlamentin jäsen, kotipaikka Rooma,

Maurizio Turco, Euroopan parlamentin jäsen, kotipaikka Pulsano (Italia)

ja

Lista Emma Bonino, kotipaikka Rooma,

edustajinaan aluksi asianajajat A. Tizzano ja G. M. Roberti ja sittemmin asianajaja G. M. Roberti,

kantajina asiassa T-329/99,

vastaan

Euroopan parlamentti, asiamiehinään G. Garzón Clariana, J. Schoo, H. Krück ja A. Caiola, prosessiosoite Luxemburg,

vastaajana,

joissa vaaditaan asiassa T-222/99, että Euroopan parlamentin työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan tulkinnasta 14.9.1999 tehty Euroopan parlamentin päätös kumotaan; asiassa T-327/99, että "Riippumattomien jäsenten tekninen ryhmä (sekaryhmä)" -nimisen ryhmän hajottamisesta taannehtivin vaikutuksin 14.9.1999 tehty Euroopan parlamentin päätös kumotaan; ja asiassa T-329/99, että 14.9.1999 tehty Euroopan parlamentin päätös, jolla se hyväksyi perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan kannan, joka koski "Riippumattomien parlamentin jäsenten tekninen ryhmä (sekaryhmä)" -nimisen ryhmän muodostamisilmoituksen yhteensopivuutta Euroopan parlamentin työjärjestyksen 29 artiklan kanssa, kumotaan,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Azizi sekä tuomarit K. Lenaerts, R. M. Moura Ramos, M. Jaeger ja M. Vilaras,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.2.2001 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Euroopan parlamentin työjärjestyksen, sellaisena kuin se on voimassa 1.5.1999 lähtien (EYVL 1999, L 202, s. 1; jäljempänä työjärjestys), 29 artiklassa, jonka otsikkona on "Poliittisten ryhmien muodostaminen", määrätään seuraavaa:

"1. Jäsenet voivat ryhmittyä poliittisten kantojensa mukaisiin ryhmiin.

2. Poliittisessa ryhmässä on oltava jäseniä useammasta kuin yhdestä jäsenvaltiosta. Poliittisen ryhmän muodostamiseen tarvitaan vähintään 23 jäsentä jäsenten ollessa kahdesta eri jäsenvaltiosta, 18 jäsentä jäsenten ollessa kolmesta eri jäsenvaltiosta ja 14 jäsentä jäsenten ollessa neljästä tai useammasta eri jäsenvaltiosta.

3. Jäsen voi kuulua vain yhteen poliittiseen ryhmään.

4. Poliittisen ryhmän muodostamisesta ilmoitetaan puhemiehelle. Ilmoituksessa täsmennetään ryhmän nimi, sen jäsenten nimet ja sen työvaliokunnan kokoonpano.

5. Ilmoitus poliittisen ryhmän muodostamisesta julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.*"

2 Työjärjestyksen 30 artiklassa, joka koskee sitoutumattomia jäseniä, määrätään seuraavaa:

"1. Poliittisiin ryhmiin kuulumattomien jäsenten käytössä on sihteeristö. Puhemiehistö antaa siitä tarkemmat määräykset pääsihteerin ehdotuksesta.

2. Puhemiehistö määrää lisäksi näiden jäsenten aseman ja parlamentaariset oikeudet."

3 Työjärjestyksen 23 artiklan mukaan puheenjohtajakokous muodostuu parlamentin puhemiehestä ja poliittisten ryhmien puheenjohtajista, joilla on sen kokouksissa äänioikeus, ja kahdesta sitoutumattomien jäsenten valtuuttamasta jäsenestä, jotka osallistuvat sen kokouksiin ilman äänioikeutta. Poliittiset ryhmät voivat lisäksi jättää keskustelun päätteeksi käsiteltäväksi päätöslauselmaesityksen komission valinnasta (33 artikla) ja osallistua parlamentin sovittelukomi-

teavaltuuskuntaan (82 artikla). Työjärjestyksen 137 artiklan mukaan poliittisilla ryhmillä on myös oikeus antaa enintään kahden minuutin pituinen äänestysselitys.

4 Työjärjestyksen mukaan poliittiset ryhmät tai vähintään 32 jäsentä voivat tehdä monia aloitteita; niitä ovat

— puhemies-, varapuhemies- ja kvestoriehdokkaaksi asettaminen (13 artikla),

— mahdollisuus esittää suullisia kysymyksiä neuvostolle ja komissiolle ja pyytää näiden kysymysten ottamisesta parlamentin esityslistalle (42 artikla),

— ehdotukset neuvostolle osoitetuiksi suosituksiksi, jos kyseessä ovat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V ja VI osastossa tarkoitetut aiheet tai jos parlamenttia ei ole kuultu työjärjestyksen 97 tai 98 artiklan piiriin kuuluvasta kansainvälisestä sopimuksesta (49 artikla),

— keskustelupyynnöt tärkeistä, ajankohtaisista ja kiireellisistä aiheista (50 artikla),

— pyynnöt asian antamisesta uudelleen parlamentin käsiteltäväksi työjärjestyksen 71 artiklan 3 kohdan perusteella,

— ehdotukset neuvoston yhteisen kannan hylkäämisestä (79 artikla),

— tarkistusten jättäminen neuvoston yhteiseen kantaan (80 artikla),

— ehdotuksen tekeminen siitä, että komissiota tai neuvostoa pyydetään osallistumaan asiasta käytävään keskusteluun ennen liittymisneuvottelujen aloittamista hakijavaltion kanssa (96 artikla),

— ehdotuksen tekeminen siitä, että neuvostolta pyydetään, ettei se anna valtuuksia neuvottelujen aloittamiseen kansainvälisen sopimuksen tekemiseksi, uusimiseksi tai tarkistamiseksi ennen kuin parlamentti on asiasta vastaavan valiokunnan mietinnön pohjalta ilmoittanut kantansa ehdotettuihin neuvotteluvaltuuksiin (97 artikla),

— ehdotuksen tekeminen siitä, että yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevista asioista vastaava valiokunta laatii neuvostolle suosituksia (104 artikla),

— muutosehdotusten tekeminen parlamentin esityslistaluonnokseen (111 artikla),

— keskustelun kiireellisyyttä koskevien ehdotusten tekeminen (112 artikla),

— kohta kohdalta -äänestystä koskevat pyynnöt (131 artikla),

— nimenhuutoäänestystä koskevat pyynnöt (134 artikla),

— tarkistusten jättäminen täysistunnon käsiteltäväksi (139 artikla),

— valiokuntakäsittelyyn palauttamista koskevat pyynnöt (144 artikla),

— keskustelun päättämistä koskevat pyynnöt (145 artikla),

— keskustelun lykkäämistä koskevat pyynnöt (146 artikla),

— istunnon keskeyttämistä tai päättämistä koskevat pyynnöt (147 artikla),

— mahdollisuus esittää asiasta vastaavan valiokunnan ehdottamasta työjärjestyksen tulkinnasta vastalause.

5 Työjärjestyksen 180 artiklassa, joka koskee työjärjestyksen soveltamista, säädetään seuraavaa:

"1. Jos tämän työjärjestyksen soveltamisesta tai tulkitsemisesta syntyy epäselvyyttä, puhemies voi antaa kysymyksen asiasta vastaavan valiokunnan käsiteltäväksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta aiempien asiaan liittyvien päätösten soveltamista.

Puhemies voi lähettää kysymyksen asiasta vastaavaan valiokuntaan myös, kun on kyse 142 artiklan mukaisesta työjärjestyspuheenvuorosta.

2. Valiokunta päättää, onko työjärjestykseen tarpeellista ehdottaa muutosta. Tällöin valiokunta toimii 181 artiklan määräysten mukaisesti.

3. Jos valiokunta päättää, että voimassa olevan työjärjestyksen tulkinta on riittävä, se lähettää tulkintansa puhemiehelle, joka ilmoittaa asiasta parlamentille.

4. Jos poliittinen ryhmä tai vähintään kolmekymmentäkaksi jäsentä esittää vastalauseen valiokunnan tulkinnasta, asiasta äänestetään parlamentissa.

Sanamuoto hyväksytään yksinkertaisella enemmistöllä vähintään yhden kolmasosan parlamentin jäsenistä ollessa läsnä äänestyksessä. Jos sanamuoto hylätään, asia palautetaan valiokuntaan.

5. Tulkinnat, joista ei ole esitetty vastalausetta, ja parlamentin hyväksymät tulkinnat lisätään kursiivilla painettuina selittävinä huomautuksina asianomaiseen artiklaan tai asianomaisiin artikloihin yhdessä työjärjestyksen soveltamista koskevien päätösten kanssa.

6. Selittävät huomautukset on otettava huomioon kyseisten artiklojen myöhemmässä soveltamisessa ja tulkitsemisessa.

— — "

Asian tosiseikasto

6 Eräät erilaisia poliittisia suuntia edustavat parlamentin jäsenet ilmoittivat 19.7.1999 päivätyllä kirjeellään työjärjestyksen 29 artiklan 4 kohdan mukaisesti parlamentin puhemiehelle muodostaneensa "Riippumattomien jäsenten tekninen ryhmä (sekaryhmä)" -nimisen ryhmän (Groupe technique des députés indépendants; jäljempänä TDI-ryhmä), jonka päämääräksi ilmoitettiin sen takaaminen, että jokainen parlamentin jäsen voi hoitaa täysipainoisesti parlamentaarista edustajantointaan.

7 TDI-ryhmän "perustamissäännöissä", jotka oli liitetty edellä 6 kohdassa mainittuun kirjeeseen, todetaan seuraavaa:

"Allekirjoittajina olevat osapuolet vakuuttavat toisilleen olevansa poliittisesti täysin riippumattomia. Tämän vuoksi

— äänestys on vapaata valiokunnissa ja täysistunnossa,

— osapuolet kieltäytyvät puhumasta kaikkien ryhmään kuuluvien parlamentin jäsenten puolesta,

— ryhmän kokousten tarkoituksena on vain jakaa puheajat ja käsitellä ryhmää koskevat hallinnolliset ja taloudelliset kysymykset, ja

— ryhmän työvaliokunta muodostetaan eri osapuolten edustajista."

8 Parlamentin 20.7.1999 pidetyn täysistunnon pöytäkirjasta ilmenee (EYVL C 301, s. 1), että parlamentin puhemies ilmoitti "saaneensa 29 jäseneltä ilmoituksen 'Riippumattomien jäsenten tekninen ryhmä (TDI)' -nimisen uuden poliittisen ryhmän muodostamisesta". Muiden poliittisten ryhmien puheenjohtajat, jotka katsoivat, ettei työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa määrättyä poliittisia kantoja koskevaa edellytystä ollut täytetty kyseisessä tapauksessa, vaativat samana päivänä päivätyssä parlamentin puhemiehelle osoittamassaan

kirjeessä, että tämän määräyksen tulkintaa koskeva pyyntö esitettäisiin parlamentin perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnalle ja että kyseisiä jäseniä pidettäisiin sitoutumattomina jäseninä siihen saakka, kunnes kyseinen valiokunta olisi esittänyt tulkintansa asiasta.

9 Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan puheenjohtaja ilmoitti 28.7.1999 päivätyllä kirjeellään parlamentin puhemiehelle seuraavaa:

"Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta on 27. ja 28.7.1999 pitämässään kokouksessa käsitellyt työjärjestyksen 29 artiklan 1 [kohtaa] koskevan tulkintapyynnön, jonka puheenjohtajakokous oli 21.7.1999 pitämässään kokouksessa päättänyt lähettää sen käsiteltäväksi.

Perusteellisen mielipiteiden vaihdon jälkeen ja äänin 15 puolesta, kaksi vastaan ja yksi tyhjä perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta tulkitsee työjärjestyksen 29 artiklan 1 [kohtaa] seuraavasti:

[TDI-ryhmän] muodostamisilmoitus ei ole [työjärjestyksen] 29 artiklan 1 [kohdan] mukainen.

Tämän ryhmän muodostamisilmoituksessa, erityisesti Euroopan parlamentin puhemiehelle osoitetun ryhmän muodostamista koskevan kirjeen liitteessä 2, suljetaan nimittäin poliittisten kantojen samansuuntaisuus kokonaan pois. Siinä annetaan allekirjoittajina oleville eri osapuolille täydellinen poliittinen riippumattomuus kyseisen ryhmän sisällä.

Ehdotan, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 [kohtaan] lisätään tulkitsevana huomautuksena seuraava teksti:

'Tämän artiklan mukaan ei ole sallittua muodostaa sellaista ryhmää, joka kieltää avoimesti poliittisen luonteensa ja kaiken poliittisten kantojen samansuuntaisuuden osapuoltensa välillä.'

— — "

10 Parlamentin 13.9.1999 pidetyssä täysistunnossa parlamentin puhemies ilmoitti parlamentille työjärjestyksen 180 artiklan 3 kohdan mukaisesti edellä 9 kohdassa toistetun, 28.7.1999 päivätyn kirjeen sisällöstä. TDI-ryhmä esitti työjärjestyksen 180 artiklan 4 kohdan perusteella vastalauseen perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan esittämästä tulkitsevasta huomautuksesta.

11 Kyseisestä tulkitsevasta huomautuksesta äänestettiin työjärjestyksen 180 artiklan 4 kohdan mukaisesti 14.9.1999 pidetyssä parlamentin täysistunnossa, jossa parlamentti hyväksyi sen jäsentensä äänten enemmistöllä.

Oikeudenkäyntimenettely

12 Martinez ja de Gaulle (asia T-222/99), Kansallinen Rintama (asia T-327/99) ja Bonino, Pannella, Cappato, Dell'Alba, Della Vedova, Dupuis, Turco ja Lista

Emma Bonino (jäljempänä Bonino ym.) (asia T-329/99) nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 5.10., 19.11. ja vastaavasti 22.11. 1999 jättämillään kannekirjelmillä nyt käsiteltävänä olevat kumoamiskanteet.

13 Martinez ja de Gaulle tekivät EY 242 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 5.10.1999 jättämällään erillisellä asiakirjalla parlamentin 14.9.1999 tekemän toimen täytäntöönpanon lykkäämistä koskevan hakemuksen. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti hyväksyi tämän hakemuksen asiassa T-222/99 R, Martinez ja de Gaulle vastaan parlamentti, 25.11.1999 antamallaan määräyksellä (Kok. 1999, s. II-3397) ja määräsi samalla, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

14 Asiat määrättiin alun perin kolmen tuomarin kokoonpanossa toimivan jaoston käsiteltäviksi. Asianosaisia kuultuaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siirsi 14.11.2000 tekemällään päätöksellä asiat viiden tuomarin kokoonpanossa toimivan jaoston käsiteltäviksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 51 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Se pyysi prosessinjohtotoimena asianosaisia esittämään tiettyjä asiakirjoja ja vastaamaan tiettyihin kysymyksiin. Asianosaiset noudattivat kyseisiä pyyntöjä asetetuissa määräajoissa.

16 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 13.2.2001 pidetyissä istunnoissa.

17 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu kolmas jaosto) katsoo asianosaisia tältä osin kuultuaan, että käsiteltävinä olevat asiat on syytä yhdistää tuomion antamista varten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti.

Asianosaisten vaatimukset

18 Asiassa T-222/99 Martinez ja de Gaulle vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa parlamentin 14.9.1999 tekemän päätöksen, joka koskee parlamentin työjärjestyksen tulkintaa

— toteaa parlamentin perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ehdottaman työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan tulkinnan yhteisön oikeusjärjestyksen, oikeusvaltion, unionin perusperiaatteiden ja perusoikeuksien vastaiseksi

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19 Asiassa T-327/99 Kansallinen Rintama (Front national) vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa parlamentin 14.9.1999 tekemän päätöksen, joka koskee TDI-ryhmän hajottamista

— palauttaa TDI-ryhmän jäsenille kaikki heidän oikeutensa ja etuoikeutensa, sekä aineelliset että aineettomat, taannehtivin vaikutuksin 19.7.1999 alkaen, jolloin TDI-ryhmän muodostamisesta ilmoitettiin parlamentin puhemiehelle

— palauttaa TDI-ryhmän käytössä olleen henkilöstön urakehityksen entiselleen siten, että ryhmän avustajat, tekninen henkilökunta ja sihteerit voidaan saattaa siihen asemaan, jossa he olisivat olleet niiden palkkaluokkien ja palkkatasojen mukaan, joita heihin olisi pitänyt soveltaa parlamentaarisen ryhmän henkilöstön jäseninä

— määrää poliittisille ryhmille tarkoitettujen eri määrärahojen suorittamisesta TDI-ryhmälle 19.7.1999 alkaen poliittisiin ryhmiin sovellettavien sääntöjen perusteella

— velvoittaa vastaajan korvaamaan 52 500 Ranskan frangin suuruisiksi arvioidut oikeudenkäyntikulut ja asianajopalkkiot.

20 Suullisessa käsittelyssä Kansallinen Rintama kuitenkin peruutti toisen, kolmannen ja neljännen vaatimuksensa, minkä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin merkitsi tiedoksi.

21 Asiassa T-329/99 Bonino ym. vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa parlamentin 14.9.1999 tekemän päätöksen, jolla TDI-ryhmän muodostaminen todettiin työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan vastaiseksi

— toteaa toissijaisesti EY 241 artiklan perusteella, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräykset yhdessä tulkittuina ovat lainvastaisia ja että niitä ei voida soveltaa

— velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

22 Parlamentti vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kussakin asiassa

— jättää kanteen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää sen perusteettomana

— velvoittaa kantajan tai kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kanteiden tutkittavaksi ottaminen

23 Parlamentti katsoo esittämättä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan nojalla muodollisesti oikeudenkäyntiväitettä, että kumoamiskanteet on jätettävä tutkimatta. Se vetoaa kantansa tueksi kolmeen perusteeseen.

24 Ensimmäisessä perusteessaan parlamentti väittää asioiden T-327/99 ja T-329/99 osalta, että kantajien riitauttamaa tointa ei ole olemassa. Toisessa perusteessaan se katsoo kaikkien kolmen asian osalta, että sen 14.9.1999 tekemä toimi ei voi olla laillisuusvalvonnan kohteena yhteisöjen tuomioistuimissa. Kolmannessa perusteessaan parlamentti vetoaa kaikkien kolmen asian osalta siihen, että kantajien riitauttama toimi ei koske suoraan eikä erikseen kantajia EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Ensimmäinen peruste, jonka mukaan asioissa T-327/99 ja T-329/99 ei ole olemassa riidanalaista tointa

25 Parlamentti vetoaa asioissa T-327/99 ja T-329/99 siihen, ettei tointa, jonka kumoamista kantajat vaativat, ole olemassa eli ettei ole olemassa parlamentin 14.9.1999 tekemäksi väitettyä päätöstä, jolla se olisi hajottanut TDI-ryhmän taannehtivin vaikutuksin, eikä parlamentin samana päivänä tekemäksi väitettyä päätöstä, jolla se olisi hyväksynyt perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan kannan, joka koskee TDI-ryhmän muodostamisilmoituksen yhteensopivuutta työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan kanssa. Parlamentti katsoo, että se hyväksyi 14.9.1999 ainoastaan edellä mainittua artiklaa koskevan tulkinnan, jota kyseinen valiokunta oli ehdottanut ja jonka mukaan "tämän artiklan mukaan ei ole sallittua muodostaa sellaista ryhmää,

joka kieltää avoimesti poliittisen luonteensa ja kaiken poliittisten kantojen samansuuntaisuuden osapuoltensa välillä".

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa kuitenkin, että jotta voidaan määritellä, ovatko kanteen kohteena olevat toimenpiteet EY 230 artiklassa tarkoitettuja toimia, tarkastelun kohteeksi on otettava näiden toimenpiteiden asiasisältö. Toimien tai päätösten muodolla ei sitä vastoin periaatteessa ole merkitystä, kun kyse on siitä, voivatko ne olla kumoamiskanteen kohteena (ks. asia 60/81, IBM v. komissio, tuomio 11.11.1981, Kok. 1981, s. 2639, 9 kohta; Kok. Ep. VI, s. 231; asia C-147/96, Alankomaat v. komissio, tuomio 22.6.2000, Kok. 2000, s. I-4723, 27 kohta ja asia C-50/90, Sunzest v. komissio, määräys 13.6.1991, Kok. 1991, s. I-2917, 12 kohta).

27 Näin ollen on tutkittava, voidaanko 14.9.1999 tehdyn toimen katsoa sisältävän myös kantajien asioissa T-327/99 ja T-329/99 riitauttamat päätökset, vaikka kyseinen toimi on tehty muodollisesti siten, että parlamentti on sillä hyväksynyt perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ehdottaman työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa koskevan tulkinnan.

28 Asian T-327/99 osalta on muistettava, että sen jälkeen kun parlamentin puhemies oli 20.7.1999 pidetyssä täysistunnossa ilmoittanut, että hän oli saanut ilmoituksen TDI-ryhmän muodostamisesta, muiden poliittisten ryhmien puheenjohtajat kyseenalaistivat tämän ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuuden ja vaativat asian saattamista perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan käsiteltäväksi sekä pyysivät, että tämän valiokunnan kannanottoa odoteltaessa kyseisiä jäseniä pidettäisiin sitoutumattomina jäseninä.

29 Parlamentin 22.7.1999 pidetyn täysistunnon lopullisesta pöytäkirjasta (EYVL C 310, s. 26) ilmenee, että perussopimus-, työjärjestys- ja toimielin-

asioiden valiokunnan käsiteltäväksi saatettiin "kysymys siitä, miten työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa oli sovellettava erityisesti, kun kyseessä oli [TDI-ryhmän] muodostaminen". Kyseisen valiokunnan 27. ja 28.7.1999 pidetyn kokouksen pöytäkirjan 5 kohdasta ilmenee, että valiokunnan puheenjohtaja esitteli valiokunnalle osoitetun tulkintapyynnön "[TDI-ryhmän] perustamista koskevana kysymyksenä sen määrittämiseksi, oliko ryhmä työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan määräysten mukainen".

30 Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan puheenjohtaja ilmoitti 28.7.1999 päivätyllä kirjeellään (ks. edellä 9 kohta) parlamentin puhemiehelle, että kyseinen valiokunta tulkitsi työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa siten, että sen mukaan TDI-ryhmää ei saanut muodostaa, koska kyseisen ryhmän muodostamisilmoituksessa suljettiin poliittisten kantojen samansuuntaisuus osapuolten välillä kokonaan pois ja annettiin allekirjoittajina oleville eri osapuolille täydellinen poliittinen riippumattomuus tässä ryhmässä. Hän ehdotti, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan yhteyteen lisättäisiin edellä 9 kohdassa esitetty tulkitseva huomautus, jonka parlamentti hyväksyi 14.9.1999 pitämässään täysistunnossa.

31 Edellä 28—30 kohdassa todetusta ilmenee, että perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokuntaa pyydettiin tulkitsemaan työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa TDI-ryhmän muodostamisesta tehdyn ilmoituksen ja sen vastustuksen johdosta, jota muiden poliittisten ryhmien puheenjohtajat osoittivat tämän ilmoituksen edellä mainitun määräyksen mukaisuutta kohtaan. Kyseistä määräystä koskeva perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ehdottama tulkitseva huomautus, jonka parlamentti hyväksyi 14.9.1999, hyväksyttiin edellä mainitun ilmoituksen johdosta, ja sen sisältö määriteltiin ottamalla huomioon tässä ilmoituksessa tarkoitettu yksittäistapaus.

32 Tässä tilanteessa parlamentti ei voi väittää, että sen 14.9.1999 tekemä toimi rajoittuu työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan yleisesti sovellettavaan ja abstraktiin tulkintaan.

33 Kun parlamentti 14.9.1999 hyväksyi työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa koskevan yleisen tulkinnan, jota perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta oli sille ehdottanut, se otti samalla kantaa TDI-ryhmän muodostamisilmoitukseen. Se totesi tämän yleisen tulkinnan valossa, että kyseinen ryhmä ei ollut työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukainen ja ettei tätä ryhmää voitu katsoa koskaan olleen olemassa. Tämän vuoksi, ja ilman että minkäänlaiset lisätoimet olisivat olleet tätä varten tarpeen, niitä parlamentin jäseniä, jotka olivat ilmoittaneet TDI-ryhmän muodostamisesta ja joiden parlamentti oli väliaikana — kuten se totesi suullisessa käsittelyssä — sallinut istua parlamentissa TDI-ryhmän jäseninä, pidettiin välittömästi sitoutumattomina jäseninä, mitä seikkaa parlamentti ei kiistä.

34 Parlamentin puhemiehistön 14.9.1999 tekemä päätös, joka koskee parlamentin budjetin budjettiriville 3707 kirjattujen, vuoden 1999 toiselle vuosipuoliskolle tarkoitettujen määrärahojen jakoa sihteeristökuluja, toiminnasta aiheutuvia hallinnollisia kuluja sekä poliittisten ryhmien ja sitoutumattomien jäsenten poliittiseen toimintaan liittyviä kuluja varten, osoittaa, että parlamentin samana päivänä tekemä päätös, jolla todettiin, ettei TDI-ryhmää ollut olemassa, vaikutti taannehtivasti. Kyseisessä parlamentin puhemiehistön päätöksessä ei nimittäin mainita TDI-ryhmää niiden ryhmien joukossa, joita edellä mainitulle vuosipuoliskolle — joka kattaa ajanjakson 19.7.—14.9.1999 — tarkoitettujen määrärahojen jako koski.

35 Edellä 28—34 kohdassa esitetyn tarkastelun perusteella on näin ollen katsottava, että parlamentti päätti 14.9.1999 myös todeta taannehtivasti, ettei TDI-ryhmää ollut olemassa, koska se oli työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan vastainen.

36 Kansallisen Rintaman kumoamisvaatimuksen, joka kohdistuu parlamentin 14.9.1999 tekemään päätökseen, joka koskee TDI-ryhmän hajottamista taannehtivin vaikutuksin, on katsottava tarkoittavan edellä 35 kohdassa mainittua päätöstä.

37 Edellä esitetyn perusteella peruste, joka koskee sitä, että riidanalaista tointa ei ole olemassa, on hylättävä asian T-327/99 osalta.

38 Asian T-329/99 osalta parlamentin 13.9.1999 pitämästä täysistunnosta laaditusta sanatarkasta istuntoselostuksesta ilmenee, että parlamentin puhemies ilmoitti täysistunnon kuluessa seuraavaa:

"Muistatte varmasti, että perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta käsitteli 27. ja 28.7.1999 pitämässään kokouksessa työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan tulkintaa koskevan pyynnön, jonka puheenjohtajakokous oli laatinut 21.7. pitämässään kokouksessa.

Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan päätelmä oli seuraava: 'Riippumattomien parlamentin jäsenten teknisen ryhmän, sekaryhmän, muodostamisilmoitus ei ole [työjärjestyksen] 29 artiklan 1 kohdan mukainen.' Tämän jälkeen kyseinen valiokunta totesi näin: 'Tämän ryhmän muodostamisilmoituksessa, erityisesti Euroopan parlamentin puhemiehelle osoitetun ryhmän muodostamista koskevan kirjeen liitteessä 2, suljetaan nimittäin poliittisten kantojen samansuuntaisuus kokonaan pois. Siinä annetaan allekirjoittajina oleville eri osapuolille täydellinen poliittinen riippumattomuus kyseisen ryhmän sisällä.'

Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta pyytää, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaan lisätään seuraava tulkinta: 'Tämän artiklan mukaan ei ole sallittua muodostaa sellaista ryhmää, joka kieltää avoimesti poliittisen luonteensa ja kaiken poliittisten kantojen samansuuntaisuuden osapuoltensa välillä.'"

39 Parlamentin 14.9.1999 pitämästä täysistunnosta laaditusta sanatarkasta istuntoselostuksesta ilmenee, että sen jälkeen kun PSE-ryhmään kuuluva Napolitano oli huomautuksessaan korostanut, että parlamentin puhemiehen ilmoitus oli kirjattu epätäydellisesti 13.9.1999 pidetystä täysistunnosta laadittuun väliaikaiseen pöytäkirjaan, koska siitä puuttui tämän ilmoituksen ensimmäinen osa, joka koski TDI-ryhmän muodostamisilmoituksen työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan vastaisuutta, parlamentin puhemies ilmoitti, että pöytäkirjaa tultaisiin oikaisemaan ja täydentämään tältä osin.

40 TDI-ryhmään kuuluvien Gollnischin ja Dell'Alban pyrittyä puheenvuoroissaan erityisesti vastustamaan tätä oikaisua, parlamentin puhemies totesi seuraavaa:

"Parlamentin jäsen Dell'Alba, yksi asia on selvä: tiedän, mitä sanoin eilen enkä ainoastaan tiedä, vaan minulla on tässä edessäni teksti, jonka luin eilen eikä kukaan voi sitä kiistää.

Meillä on menettely, jossa määrätään pöytäkirjan hyväksymisestä ja annetaan kollegoille, jotka katsovat, että pöytäkirja ei vastaa kokouksessa lausuttua, mahdollisuus olla sitä hyväksymättä. Voisin muuten itsekin todeta, ettei sanojani ole todellakaan toistettu sanatarkasti siten, kuin ne ilmaisin ja sellaisina, kuin ne ovat minulla tässä edessäni olevassa tekstissä.

Näin ollen voin luonnollisesti vain ottaa huomioon Napol[i]tanon pyytämän korjauksen, koska olen itse paremmassa asemassa kuin kukaan muu todetakseni, ettei sanojani ole todellakaan toistettu oikein. En voi siis olla hyväksymättä tätä korjausta."

41 TDI-ryhmään kuuluvan Pannellan esittämän huomautuksen jälkeen parlamentin puhemies totesi lisäksi seuraavaa:

" — — Pyydän nyt kaikkia esittämään pöytäkirjaan tarpeellisiksi katsomansa korjaukset — — . Samaan tapaan kuin olemme aina tehneet, julistan sen jälkeen pöytäkirjan hyväksytyksi täydennettynä niillä korjauksilla, jotka minulle on ilmoitettu. Vasta sen jälkeen siirrymme äänestämään siitä vastalauseesta, jonka olette tulkinnasta esittäneet."

42 Tämän jälkeen parlamentti hyväksyi 13.9.1999 pidetyn täysistunnon pöytäkirjan täydennettynä siten kuin Napolitano oli pyytänyt. Tästä seuraa, että perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ilmaisema kanta TDI-ryhmän muodostamisilmoituksen työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuudesta, sellaisena kuin se esitetään edellä 38 kohdassa, on erottamaton osa sitä tätä artiklaa koskevaa tulkintaa, josta parlamentti äänesti. Yksikään seikka ei anna aihetta katsoa, että parlamentti tämän tulkinnan hyväksyessään olisi tehnyt sen edellä mainittua kantaa koskevin varauksin.

43 Näiden toteamusten perusteella on katsottava, että kun parlamentti 14.9.1999 hyväksyi perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ehdottaman työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa koskevan tulkitsevan huomautuksen, se samalla hyväksyi tämän valiokunnan kannan, joka koski TDI-ryhmän muodostamisilmoituksen yhteensopivuutta edellä mainitun artiklan kanssa.

44 Joka tapauksessa edellä 28—34 kohdassa esitetty tarkastelu, josta ilmenee, että parlamentti totesi 14.9.1999, ettei TDI-ryhmää ollut olemassa tämän ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan vastaisuuden vuoksi, osoittaa, että parlamentti päätti samana päivänä hyväksyä edellä tarkoitetun kannan.

45 Tästä seuraa, että peruste, joka koskee sitä, ettei ole olemassa riidanalaista tointa, on hylättävä myös asian T-329/99 osalta. Tämä peruste on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

46 Tämän perusteen tarkastelun päätteeksi on syytä todeta, että parlamentti päätti 14.9.1999 tekemällään toimella hyväksyä perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ehdottaman työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa koskevan yleisen tulkinnan ja tämän valiokunnan esittämän kannan, joka koski TDI-ryhmän muodostamisilmoituksen yhteensopivuutta kyseisen määräyksen kanssa, sekä todeta taannehtivasti, ettei tätä ryhmää ollut olemassa kyseisessä määräyksessä asetetun edellytyksen noudattamatta jättämisen vuoksi.

Toinen peruste, jonka mukaan 14.9.1999 tehty toimi ei ole kannekelpoinen

47 Parlamentti väittää kaikissa kolmessa asiassa, ettei sen 14.9.1999 päättämä toimi voi olla kumoamiskanteen kohteena yhteisöjen tuomioistuimissa. Se katsoo asiallisesti, että tämä toimi koskee yksinomaan sen töiden sisäistä järjestämistä eikä se tuota oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin.

48 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa aluksi, että Euroopan yhteisö on oikeusyhteisö, koska sekä sen jäsenvaltiot että sen toimielimet ovat sellaisen valvonnan alaisia, jonka kohteena on niiden toteuttamien toimenpiteiden yhteensoveltuvuus perustuslakia vastaavan asiakirjan eli perustamissopimuksen kanssa, ja perustamissopimuksessa on luotu täysin kattava oikeussuojateiden ja menettelyjen järjestelmä, jonka tarkoituksena on antaa toimielinten toimenpiteisiin kohdistuva laillisuusvalvonta yhteisöjen tuomioistuimen tehtäväksi (asia 294/83, Les Verts v. parlamentti, tuomio 23.4.1986, Kok. 1986, s. 1339, 23 kohta; Kok. Ep. VIII, s. 551; asia 314/85, Foto-Frost, tuomio 22.10.1987, Kok. 1987, s. 4199, 16 kohta; Kok. Ep. IX, s. 235; asia C-314/91, Weber v.

parlamentti, tuomio 23.3.1993, Kok. 1993, s. I-1093, 8 kohta ja asia C-2/88 Imm., Zwartweld ym., määräys 13.7.1990, Kok. 1990, s. I-3365, 16 kohta; Kok. Ep. X, s. 509; ks. myös yhteisöjen tuomioistuimen 14.12.1991 antama lausunto 1/91, Kok. 1991, s. I-6079, 21 kohta; Kok. Ep. XI, s. I-565).

49 EY 230 artiklan 1 kohdassa määrätään erityisesti, että yhteisöjen tuomioistuin tutkii parlamentin sellaisten säädösten laillisuuden, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin.

50 Nyt esillä olevassa asiassa on huomattava aluksi, että parlamentin jäsenten enemmistö hyväksyi 14.9.1999 tehdyn toimen parlamentin täysistunnossa. Tätä tointa on tutkittavaksi ottamisen kannalta pidettävä näin ollen parlamentin omana toimenpiteenä (ks. vastaavasti edellä 48 kohdassa mainittu asia Les Verts v. parlamentti, tuomion 20 kohta).

51 Tämän jälkeen on korostettava, että tarkasteltaessa parlamentin tointa vastaan nostetun kumoamisvaatimuksen tutkittavaksi ottamista EY 230 artiklan 1 kohdan mukaan — kun otetaan huomioon oikeuskäytäntö — on tehtävä ero kahteen ryhmään kuuluvien tointen välillä.

52 Kumoamiskanteen kohteena eivät voi olla parlamentin toimet, jotka koskevat vain sen töiden sisäistä järjestämistä (asia 78/85, Groupe des droites européennes v. parlamentti, määräys 4.6.1986, Kok. 1986, s. 1753, 11 kohta; asia C-68/90, Blot ja Front national v. parlamentti, määräys 22.5.1990, Kok. 1990, s. I-2101, 11 kohta ja edellä 48 kohdassa mainittu asia Weber v. parlamentti, tuomion 9 kohta). Tähän ensimmäiseen ryhmään kuuluvat sellaiset parlamentin toimet,

joilla joko ei ole oikeusvaikutuksia tai joilla on ainoastaan parlamentin töiden järjestämistä koskevia oikeusvaikutuksia parlamentin sisällä, ja joihin sovelletaan parlamentin työjärjestyksessä määrättyjä valvontamenettelyjä.

53 Toiseen ryhmään sisältyvät sellaiset parlamentin toimet, joilla on tai joilla on tarkoitus tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin eli toisin sanoen sellaiset toimet, joiden oikeusvaikutukset ulottuvat toimielimen töiden sisäisen järjestämisen ulkopuolelle. Näistä toimista voidaan nostaa kanne yhteisöjen tuomioistuimissa (edellä 48 kohdassa mainittu asia Weber v. parlamentti, tuomion 11 kohta).

54 Parlamentti väittää, että 14.9.1999 tehty toimi kuuluu ensimmäiseen ryhmään, eikä siitä näin ollen voida kyseisen toimielimen mukaan nostaa kumoamiskannetta. Kantajat katsovat sitä vastoin, että kyseinen toimi kuuluu toiseen ryhmään, joten heidän kumoamisvaatimuksensa olisi otettava tutkittavaksi.

55 Tältä osin on huomattava, että nyt kyseessä olevilla kanteilla pyritään kumoamaan 14.9.1999 tehty toimi, jolla parlamentti päätti hyväksyä perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ehdottaman työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa koskevan yleisen tulkinnan ja tämän valiokunnan esittämän kannan, joka koski TDI-ryhmän muodostamisesta tehdyn ilmoituksen yhteensopivuutta kyseisen työjärjestyksen määräyksen kanssa, ja todeta taannehtivasti, ettei TDI-ryhmää ollut olemassa (ks. edellä 46 kohta).

56 On kyllä totta, että yhteisön toimielimen työjärjestyksen tarkoituksena on kyseisen toimielimen yksikköjen sisäisen toiminnan organisointi hyvän hallintotavan mukaisesti, ja sen sääntöjen olennaisena tarkoituksena on näin ollen taata menettelyn moitteeton kulku (asia C-69/89, Nakajima v. neuvosto, tuomio 7.5.1991, Kok. 1991, s. I-2069, 49 kohta; Kok. Ep. XI, s. I-161).

57 Tämä seikka ei kuitenkaan sulje sellaisenaan pois sitä, että parlamentin 14.9.1999 päättämän toimen kaltaisella toimella on kolmansiin ulottuvia oikeusvaikutuksia (ks. asia C-58/94, Alankomaat v. neuvosto, tuomio 30.4.1996, Kok. 1996, s. I-2169, 38 kohta) ja että se voi siten olla EY 230 artiklan perusteella kumoamisvaatimuksen kohteena yhteisöjen tuomioistuimissa.

58 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiana on näin ollen tutkia, voidaanko katsoa, että 14.9.1999 tehdyllä toimella on tai että sillä on tarkoitus tuottaa oikeusvaikutuksia, jotka ulottuvat parlamentin töiden sisäisen järjestämisen ulkopuolelle.

59 Tältä osin on korostettava, että 14.9.1999 tehty toimi poistaa niiltä parlamentin jäseniltä, jotka ilmoittivat TDI-ryhmän muodostamisesta, mahdollisuuden järjestäytyä kyseisen ryhmän välityksellä työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi poliittiseksi ryhmäksi, minkä vuoksi näitä jäseniä pidetään työjärjestyksen 30 artiklan mukaisina sitoutumattomina jäseninä. Kuten edellä 3 ja 4 kohdassa todetusta ilmenee, näiden jäsenten edustajan toimen hoitamisen ehdot poikkeavat niistä ehdoista, jotka liittyvät poliittisen ryhmän jäsenyyteen, ja joita heihin olisi sovellettu, jos 14.9.1999 tehtyä tointa ei olisi hyväksytty.

60 Parlamentin 14.9.1999 päättämä toimi vaikuttaa näin ollen kyseisten parlamentin jäsenten parlamentaaristen tehtävien hoitamisen ehtoihin, ja sillä on tämän vuoksi näihin jäseniin ulottuvia oikeusvaikutuksia.

61 Edellä 59 ja 60 kohdassa tarkoitettuja parlamentin jäseniä on yhteisöksi yhdistyneiden valtioiden kansojen edustajan toimen haltijoina, jotka on valittu edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömillä vaaleilla 20 päivänä syyskuuta 1976 annetun säädöksen (EYVL L 278, s. 5; jäljempänä

vuoden 1976 säädös) 1 artiklan nojalla, pidettävä EY 230 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuina kolmansina osapuolina sellaiseen parlamentin toimeen nähden, jolla on kyseisen edustajan toimen hoitamisen ehtoja koskevia oikeusvaikutuksia; asia on näin riippumatta siitä kannasta, jonka nämä parlamentin jäsenet henkilökohtaisesti omaksuivat, kun 14.9.1999 pidetyssä täysistunnossa äänestettiin perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ehdottamasta työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa koskevasta tulkitsevasta huomautuksesta.

62 Tästä syystä 14.9.1999 tehdyn toimen ei voida katsoa olevan pelkästään toimi, joka rajoittuu parlamentin töiden sisäiseen järjestämiseen. Lisäksi on syytä korostaa, että kyseiseen toimeen ei sovelleta minkäänlaista työjärjestyksessä määrättyä valvontamenettelyä. Tästä seuraa, että yhteisöjen tuomioistuinten on yhteisöjen tuomioistuimen edellä 48 kohdassa mainitussa asiassa Weber vastaan parlamentti (tuomion 9 ja 10 kohta) määrittelemien perusteiden mukaisesti voitava tutkia kyseisen toimen laillisuus EY 230 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti.

63 Kaiken edellä esitetyn perusteella toinen peruste on hylättävä.

Kolmas peruste, jonka mukaan 14.9.1999 tehty toimi ei koske kantajia suoraan ja erikseen

64 Parlamentti väittää kaikissa kolmessa asiassa, että 14.9.1999 tehty toimi ei koske kantajia suoraan ja erikseen EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla. Kyseinen toimi on parlamentin mukaan yleinen ja vahvistava tulkinta määräyksestä, joka on luonteeltaan yleinen.

65 Sen osalta, koskeeko 14.9.1999 tehty toimi kantajia suoraan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo edellä 59 ja 60 kohdassa esitetyn tarkastelun valossa, että kyseinen toimi estää ilman, että olisi tarpeen ryhtyä muihin toimenpiteisiin, Martinezia ja de Gaullea sekä asiassa T-329/99 kanteen nostaneita parlamentin jäseniä järjestäytymästä TDI-ryhmän välityksellä työjärjestyksen 29 artiklassa tarkoitetuksi poliittiseksi ryhmäksi, millä puututaan suoraan heidän tehtäviensä hoitamisen ehtoihin. Edellä mainitun toimen on näin ollen katsottava koskevan kyseisiä kantajia suoraan.

66 Asian T-327/99 osalta on korostettava, että Kansallinen Rintama (Front national), joka on ranskalainen poliittinen puolue, on oikeushenkilö, jonka sääntömääräisenä tarkoituksena on edistää jäsentensä välityksellä poliittisia mielipiteitä ja suunnitelmia kansallisissa ja eurooppalaisissa toimielimissä. Se esitti ehdokaslistan parlamentin edustajien vaaleja varten kesäkuussa 1999. Sen tältä listalta parlamentin jäseniksi valitut jäsenet kuuluvat kaikki niihin parlamentin jäseniin, jotka ilmoittivat TDI-ryhmän muodostamisesta. He ovat kaikki 14.9.1999 tehdyn toimen johdosta edellä 59 kohdassa kuvatunlaisessa tilanteessa, mikä vaikuttaa suoraan niiden puolueen kannattamien mielipiteiden ja suunnitelmien edistämisen edellytyksiin, joita nämä parlamentin jäsenet edustavat Euroopan parlamentaarisessa järjestelmässä, ja siten tämän poliittisen puolueen sääntömääräisen tarkoituksen toteuttamisen edellytyksiin euroopanlaajuisesti.

67 Näin ollen on katsottava, että 14.9.1999 tehty toimi koskee Kansallista Rintamaa suoraan.

68 Sen osalta, koskeeko 14.9.1999 tehty toimi kantajia erikseen, on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi väittää riidanalaisen toimen koskevan itseään erikseen ainoastaan, jos tällä toimella vaikutetaan kyseiseen henkilöön tämän erityisominaisuuksien tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella kyseinen henkilö erottuu kaikista muista (ks. esimerkiksi asia 25/62, Plaumann v. komissio, tuomio

15.7.1963, Kok. 1963, s. 197 ja 223; Kok. Ep. I, s. 181; asia C-309/89, Codorniu v. neuvosto, tuomio 18.5.1994, Kok. 1994, s. I-1853, 20 kohta; Kok. Ep. XV, s. I-177 ja asia T-12/93, CCE de Vittel ym. v. komissio, tuomio 27.4.1995, Kok. 1995, s. II-1247, 36 kohta).

69 Nyt esillä olevassa tapauksessa on kuitenkin muistettava ensinnäkin, että vaikka 14.9.1999 tehdyllä toimella tosin hyväksyttiin perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ehdottama työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa koskeva yleinen tulkinta, tätä tulkintaa pyydettiin valiokunnalta sen vastustuksen johdosta, jonka poliittisten ryhmien puheenjohtajat olivat ilmaisseet sen jälkeen, kun parlamentin puhemies oli 20.7.1999 pidetyssä täysistunnossa ilmoittanut saaneensa ilmoituksen TDI-ryhmän muodostamisesta useilta parlamentin jäseniltä, joihin kuuluivat Kansallisen Rintaman jäsenet Martinez ja de Gaulle sekä ne parlamentin jäsenet, jotka ovat nostaneet kanteen asiassa T-329/99.

70 Lisäksi on jo todettu, että kun perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta ehdotti kyseistä tulkintaa, se otti huomioon edellä mainitussa ryhmän muodostamisilmoituksessa tarkoitetun yksittäistapauksen (ks. edellä 29—31 kohta).

71 Lopuksi on huomattava, että ensimmäisen perusteen yhteydessä esitetystä tarkastelusta ilmenee, että parlamentti hyväksyi 14.9.1999 tekemällään toimella paitsi edellä 69 kohdassa tarkoitetun yleisen tulkinnan, myös perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan esittämän kannan, joka koski TDI-ryhmän muodostamisilmoituksen yhteensopivuutta työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan kanssa, ja totesi taannehtivasti, ettei tätä ryhmää kyseisen määräyksen noudattamatta jättämisen vuoksi ollut olemassa (ks. edellä 46 kohta).

72 Tästä seuraa, että 14.9.1999 tehty toimi vaikuttaa kantajiin asioissa T-222/99 ja T-327/99 ja kanteen nostaneisiin parlamentin jäseniin asiassa T-329/99 niiden edellä 71 kohdassa mainittujen erityispäätösten johdosta, jotka kyseinen toimi

sisältää ja jotka koskevat TDI-ryhmää, minkä perusteella näiden kantajien tilanne erottuu kaikkien muiden tilanteesta. Kyseinen toimi koskee näin ollen näitä kantajia edellä 68 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla erikseen.

73 Asian T-329 osalta on vielä täsmennettävä, että kun kyseessä on yksi ja sama kanne, ei ole tarpeen tutkia, koskeeko 14.9.1999 tehty toimi suoraan ja erikseen myös Lista Emma Bonino -nimistä vaaliryhmittymää, joka myös on kantajana tässä asiassa, jos on selvitetty, että 14.9.1999 tehty toimi koskee suoraan ja erikseen niitä parlamentin jäseniä, jotka ovat nostaneet kyseisen kanteen (asia C-313/90, CIRFS ym. v. komissio, tuomio 24.3.1993, Kok. 1993, s. I-1125, 31 kohta; Kok. Ep. XIV, s. I-95).

74 Edellä esitetyn perusteella kolmas peruste on hylättävä.

75 Kumoamiskanteet on näin ollen otettava tutkittaviksi.

Pääasia

76 Kantajat esittävät kumoamisvaatimustensa tueksi useita kanneperusteita, joista osa on samoja kaikissa asioissa ja osa koskee vain kantajien omaa asiaa. Heidän väitteensä ja niiden perustelut jakautuvat pääasiallisesti yhdeksään kanneperusteeseen.

77 Ensimmäisen kanneperusteen mukaan 14.9.1999 tehty toimi perustuu työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan virheelliseen tulkintaan. Toinen kanneperuste koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista, työjärjestyksen määräysten rikkomista ja oikeudellisen perustan virheellisyyttä, koska parlamentti tutki virheellisesti TDI-ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuuden ja katsoi, ettei tämän ryhmän osapuolilla ollut samansuuntaisia poliittisia kantoja. Kolmannen kanneperusteen mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on loukattu TDI-ryhmän jäsenten osalta. Neljäs kanneperuste perustuu demokratian periaatteen loukkaamiseen. Viides kanneperuste koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista. Kuudes kanneperuste perustuu yhdistymisvapauden periaatteen loukkaamiseen. Seitsemännen kanneperusteen mukaan jäsenvaltioille yhteisiä parlamentaarisia periaatteita ei ole noudatettu. Kahdeksas kanneperuste koskee olennaisten menettelymääräysten rikkomista. Yhdeksäs kanneperuste perustuu menettelyn väärinkäyttöä koskevaan olettamaan.

78 Kunkin edellä mainitun kanneperusteen tarkastelun yhteydessä täsmennetään ne kantajat, jotka vetoavat kyseiseen perusteeseen.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee sitä, että 14.9.1999 tehty toimi perustuu työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan virheelliseen tulkintaan

79 Kantajat väittävät kaikissa kolmessa asiassa, että 14.9.1999 tehty toimi perustuu työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan virheelliseen tulkintaan ja on ristiriidassa työjärjestyksen tarkoituksen kanssa. Tässä määräyksessä tarkoitettu poliittisia kantoja koskeva edellytys on kantajien mukaan nimittäin vapaaehtoinen. He katsovat, että parlamentin jäsenillä, jotka voivat vapaasti järjestäytyä ryhmiksi poliittisten kantojensa perusteella, on oikeus ryhmittyä samalla tavalla muiden perusteiden mukaan. Työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa tulisi näin ollen tulkita siten, että siinä sallitaan parlamentin jäsenten järjestäytyminen poliittisten

kantojen mukaan, mikä ei ole esteenä ryhmittymiselle ilman niitä, jos niillä pyritään sovittamaan yhteen parlamentin tehokkaaseen organisointiin liittyvät vaatimukset ja ryhmittymän jäsenille annettavat takeet siitä, että he voivat hoitaa täysipainoisesti parlamentaarisia tehtäviään.

80 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa tämän kysymyksen osalta, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenet voivat ryhmittyä poliittisten kantojensa mukaisiin ryhmiin.

81 Tällaisen määräyksen, joka on artiklassa, jonka otsikkona on "Poliittisten ryhmien muodostaminen", on katsottava pakostakin merkitsevän sitä, että jäsenet, jotka päättävät muodostaa parlamentissa ryhmän, voivat tehdä sen vain poliittisten kantojen perusteella. Itse työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ja ilmaisusta, jota käytetään tämän sanamuodon sisältävän artiklan otsikossa, seuraa näin ollen, että kantajien väite siitä, että tässä määräyksessä tarkoitettu poliittisia kantoja koskeva peruste on vapaaehtoinen, on hylättävä.

82 Lisäksi työjärjestyksessä — varsinkin sen edellä 1—5 kohdassa mainituissa määräyksissä — viitataan säännöllisesti poliittisiin ryhmiin, mikä kiistämättä ilmentää käsitystä, jonka mukaan Euroopan parlamentin organisointi perustuu luonteeltaan yksinomaan poliittisten ryhmien muodostamiseen. Tällä toteamuksella tuetaan parlamentin esittämää väitettä, jonka mukaan työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua poliittisia kantoja koskevaa perustetta on pidettävä ryhmän muodostamisen pakottavana edellytyksenä.

83 Kantajat katsovat kaikissa kolmessa asiassa, että heidän väitettään tukee se, että parlamentti ei ollut koskaan tätä ennen tutkinut poliittisia kantoja koskevan edellytyksen noudattamista sekä se, että aikaisemmin teknisluonteisia ryhmiä

pidettiin parlamentissa sallittuina. Kantajat toteavat, että niinpä parlamentti on sallinut Riippumattomien ryhmien ja parlamentaarikkojen teknisen koordinoinnin ryhmän (jäljempänä CDI-ryhmä) muodostamisen vuonna 1979, Vihreä liitto — eurooppalainen vaihtoehto -nimisen liiton, Agalev-Écolon, Euroopan yhteisöön kuulumista vastustavan tanskalaisen kansanliikkeen ja Euroopan parlamentin vapaan eurooppalaisen liiton muodostaman sateenkaariryhmän perustamisen vuonna 1984, Riippumattomien ryhmien ja parlamentin jäsenten teknisen puolustusryhmän (jäljempänä CTDI-ryhmä) muodostamisen vuonna 1987 ja Euroopan parlamentin sateenkaariryhmän perustamisen vuonna 1989. Kansallinen Rintama mainitsee lisäksi Kansakuntien Eurooppa -nimisen ryhmän muodostamisen edellisillä vaalikausilla.

84 Vaikka kantajien väite edellä 83 kohdassa mainittujen eri ryhmien teknisestä luonteesta hyväksyttäisiin, sillä seikalla, ettei tällaisten ryhmien muodostamista ole saatettu kyseenalaiseksi työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa vastanneen samansisältöisen määräyksen perusteella, ei kuitenkaan ole merkitystä edellä 80—82 kohdassa esitetyn tarkastelun yhteydessä, sillä tästä tarkastelusta ilmenee selvästi, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa on luettava siten, että siinä vaaditaan, että niillä parlamentin jäsenillä, jotka ilmoittavat muodostavansa ryhmän, on samansuuntaisia poliittisia kantoja.

85 Parlamentin suhtautumisen edellä 83 kohdassa tarkoitettujen ryhmien muodostamista koskeviin ilmoituksiin on katsottava ilmentävän nyt käsiteltävänä olevasta asiasta poikkeavaa, kullekin ilmoitukselle ominaisiin seikkoihin ja asiayhteyteen perustuvaa arviointia siitä, onko poliittisia kantoja koskevaa vaatimusta noudatettu. Sen ei sitä vastoin voida katsoa merkitsevän sellaista oikeudellista tulkintaa, jonka perusteella olisi syytä päätellä, että parlamentin työjärjestyksen perättäisissä versioissa tarkoitettu poliittisia kantoja koskeva edellytys on vapaaehtoinen.

86 Kansallinen Rintama ja Bonino ym. katsovat, että heidän tulkintaansa työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdasta tukee se, että parlamentti viime vaalien jäl-

keisessä kokoonpanossaan hyväksyi Demokratian ja monimuotoisuuden Eurooppa -ryhmän (jäljempänä EDD-ryhmä), vaikka tämä ryhmä heidän mukaansa on selvästi tekninen ryhmä.

87 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kuitenkin, että tämän ryhmän nimi ilmentää sen jäsenten yhteistä poliittista näkemystä Euroopasta, minkä vuoksi on perusteltua, että parlamentti katsoi tämän ryhmän täyttävän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa asetetun poliittisia kantoja koskevan vaatimuksen.

88 Vaikka kantajien EDD-ryhmän teknistä luonnetta koskeva väite hyväksyttäisiin, sillä, että parlamentti ei ole kiistänyt tämän ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuutta, ei kuitenkaan ole merkitystä edellä 80—82 kohdassa esitetyn tarkastelun yhteydessä. Se osoittaa ainoastaan, että parlamentin EDD-ryhmän muodostamisilmoitusta koskeva arviointi poikkesi siitä arvioinnista, jonka parlamentti omaksui TDI-ryhmän muodostamisilmoituksen suhteen nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa.

89 Kahdessa edeltävässä kohdassa esitetystä tarkastelusta ilmenee, että kantajat eivät joka tapauksessa voi työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa määrätyn poliittisia kantoja koskevan edellytyksen pakottavuuden kyseenalaistamiseksi vedota menestyksellisesti siihen, ettei parlamentti ole vastustanut EDD-ryhmän muodostamista.

90 Bonino ym. väittävät myös, että heidän puoltamaansa työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan tulkintaa tukee se, ettei parlamentti ole milloinkaan saattanut nykyisten poliittisten ryhmien hyväksyttävyyttä kyseenalaiseksi, vaikka niiden poliittinen luonne on viimeaikaisissa täysistuntoäänestyksissä vaikuttanut epäilyttävältä.

91 Nykyisen parlamentin muodostavien poliittisten ryhmien jäsenten äänestyskäyttäytymisestä täysistunnossa ei voida kuitenkaan tehdä minkäänlaisia työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa koskevia johtopäätöksiä. Ryhmän jäsenten välisiä poliittisia kantoja koskeva vaatimus ei nimittäin sulje pois sitä, että kyseiset ryhmän jäsenet päivittäisessä käyttäytymisessään ilmaisevat erilaisia poliittisia mielipiteitä jostakin yksittäisestä asiasta vuoden 1976 säädöksen 4 artiklan 1 kohdassa ja työjärjestyksen 2 artiklassa vahvistetun edustajantoimen riippumattomuutta koskevan periaatteen mukaisesti. Saman ryhmän jäsenten heterogeenista äänestyskäyttäytymistä on näin ollen tässä tilanteessa pidettävä osoituksena parlamentin jäsenen edustajan toimen riippumattomuutta koskevasta periaatteesta eikä siitä, ettei ryhmän jäsenillä ole samansuuntaisia poliittisia kantoja.

92 Tästä seuraa, ettei sen, että saman poliittisen ryhmän jäsenten äänestyskäyttäytyminen täysistuntoäänestyksissä on heterogeenista, eikä sen, ettei parlamentti reagoi tällaisen käyttäytymisen vuoksi, voida missään tapauksessa katsoa osoittavan, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu poliittisia kantoja koskeva edellytys on vapaaehtoinen.

93 Bonino ym. väittävät lisäksi, että heidän esittämäänsä työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan joustavaa tulkintaa tukee se, että työjärjestyksessä ei määrätä, että sitoutumattomat jäsenet liitettäisiin automaattisesti sekaryhmään, joka antaisi samat oikeudet kuin poliittinen ryhmä.

94 Parlamentissa niille jäsenille annettuun asemaan, jotka eivät liity mihinkään poliittiseen ryhmään, ei kuitenkaan missään tapauksessa voida nojautua sellaisen työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan tulkinnan puoltamiseksi, joka on ristiriidassa sen tulkinnan kanssa, joka johtuu itse tämän määräyksen sanamuodosta ja muista edellä 80—82 kohdassa mainituista seikoista.

95 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista, työjärjestyksen määräysten rikkomista ja oikeudellisen perustan virheellisyyttä, koska parlamentti tutki virheellisesti TDI-ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuuden ja katsoi, ettei tämän ryhmän osapuolilla ollut samansuuntaisia poliittisia kantoja

96 Martinez ja de Gaulle sekä Kansallinen Rintama katsovat, ettei yksikään työjärjestyksen määräys anna parlamentille oikeutta tutkia niiden jäsenten poliittisia kantoja, jotka ilmoittavat muodostavansa ryhmän. Ryhmien muodostaminen tapahtuu parlamentin jäsenten aloitteesta, ja nämä jäsenet ovat velvollisia vain ilmoittamaan ryhmän muodostamisesta parlamentin puhemiehelle. Työjärjestyksessä ei heidän mukaansa ole minkäänlaisia ryhmän hyväksymistä koskevia määräyksiä. Parlamentti on nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kuitenkin tutkinut mielivaltaisesti TDI-ryhmän muodostamisen poliittisen soveltuvuuden ja asettautunut poliittisia kantoja ja niitä syitä, jotka johtivat kyseisen ryhmän muodostamiseen, arvioivan tuomarin asemaan. Parlamentti on kyseisten kantajien mukaan näin toimiessaan menetellyt vastoin työjärjestyksen sanamuotoa ja tarkoitusta.

97 Samat kantajat väittävät, että parlamentti on virheellisesti päätellyt, että niillä parlamentin jäsenillä, jotka olivat ilmoittaneet TDI-ryhmän muodostamisesta, ei ollut samansuuntaisia poliittisia kantoja. Heidän käsityksensä mukaan näillä jäsenillä oli nimittäin samansuuntaisia poliittisia kantoja, joka liittyivät haluun varmistua siitä, että jokainen jäsen voi hoitaa edustajantointaan täysipainoisesti. TDI-ryhmän perustamissäännöissä oleva toteamus poliittisesta riippumattomuudesta ei sulje tällaista samansuuntaisuutta pois. Kyseiset kantajat katsovat, että 14.9.1999 tehty toimi on tosiasiassa poliittinen päätös, joka ei perustu mihinkään objektiivisiin syihin ja joka mahdollistaa poliittisten ryhmien väärinkäytökset parlamentissa.

98 Kansallinen Rintama toteaa lisäksi, että TDI-ryhmän jäsenet eivät ole koskaan millään tavalla muodollisesti sitoutuneet olemaan työskentelemättä yhdessä. Se

katsoo, että TDI-ryhmä on päinvastoin edellä 13 kohdassa mainitun, asiassa Martinez ja de Gaulle vastaan parlamentti annetun määräyksen jälkeen toiminut samalla tavalla kuin mikä tahansa muu parlamentin poliittinen ryhmä. Ryhmä on sen mukaan esittänyt tarkistuksia mietintöihin ja päätöslauselmaesityksiin.

99 Martinez ja de Gaulle väittävät vielä, että ainoastaan ryhmän jäsenten käyttäytyminen parlamentin istunnoissa voi paljastaa kyseisen ryhmän poliittisen yhtenäisyyden. Tältä osin nämä kantajat sekä Kansallinen Rintama mainitsevat esimerkkejä viimeaikaisista nimenhuutoäänestyksistä, joista heidän mukaansa ilmenee TDI-ryhmän jäsenten välisten näkemysten samansuuntaisuus.

100 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tähän kanneperusteeseen vedonneiden kantajien esittämiin väitteisiin vastaamiseksi on syytä ensinnäkin tutkia, onko parlamentti toimivaltainen arvioimaan, kuten se nyt esillä olevassa asiassa on tehnyt, onko ryhmä, jonka muodostamisesta joukko parlamentin jäseniä oli ilmoittanut työjärjestyksen 29 artiklan 4 kohdan mukaisesti, työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukainen. Mikäli osoittautuu, että asian laita on näin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on toiseksi määrittää sen harkintavallan laajuus, joka parlamentilla on katsottava tämän toimivallan nojalla olevan ja kolmanneksi tutkia, onko parlamentin arviointi, jonka mukaan TDI-ryhmä ei täytä työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa määrättyä poliittisia kantoja koskevaa vaatimusta, perusteltu.

101 Ensimmäisen kysymyksen osalta on korostettava, että parlamentti, joka voi tarvittaessa antaa asian perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan käsiteltäväksi, on toimivaltainen valvomaan työjärjestyksensä määräysten oikeaa soveltamista ja tulkintaa, kuten työjärjestyksen 180 artiklasta ilmenee. Sillä on tällä perusteella erityisesti toimivalta tutkia — kuten se on tehnyt nyt esillä olevassa tapauksessa — täyttääkö ryhmä, jonka muodostamisesta on ilmoitettu parlamentin puhemiehelle työjärjestyksen 29 artiklan 4 kohdan mukaisesti, tämän saman artiklan 1 kohdan mukaisen poliittisia kantoja koskevan vaatimuksen. Tällaisen valvontavallan epääminen parlamentilta merkitsisi sitä, että se joutuisi jättämään tämän viimeksi mainitun määräyksen vaille käytännön merkitystä.

102 Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa siitä harkintavallan laajuudesta, joka parlamentilla on käytettävissään edellä mainitun valvontavallan perusteella, ettei työjärjestyksen 29 artiklassa eikä sen missään muussakaan määräyksessä määritellä edellä mainitun artiklan 1 kohdassa määrättyä poliittisten kantojen käsitettä. Työjärjestyksen mukaan ei myöskään vaadita minkäänlaisten kyseisen ryhmän jäsenten poliittisia kantoja koskevien tietojen liittämistä työjärjestyksen 29 artiklassa tarkoitetun ryhmän muodostamisilmoitukseen.

103 Poliittisten kantojen käsitteellä on näin ollen katsottava kussakin yksittäistapauksessa olevan se merkitys, joka parlamentin jäsenillä, jotka päättävät muodostaa poliittisen ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan mukaisesti, on tarkoitus sille antaa ilman, että kyseisiä kantoja välttämättä todetaan avoimesti. Tästä seuraa, että niillä jäsenillä, jotka ilmoittavat järjestäytyvänsä edellä mainitussa määräyksessä tarkoitetuksi ryhmäksi, oletetaan olevan samansuuntaisia, vaikkapa vain vähäisiä, poliittisia kantoja.

104 Tätä olettamaa ei kuitenkaan voida pitää sellaisena, ettei sitä voida osoittaa vääräksi. Parlamentilla on edellä 101 kohdassa mainitun valvontavallan nojalla toimivalta tutkia, onko työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa asetettua vaatimusta noudatettu, jos — kuten todetaan tätä määräystä koskevassa 14.9.1999 hyväksytyssä tulkitsevassa huomautuksessa (ks. edellä 9 kohta) — ryhmän muodostamisesta ilmoittaneet jäsenet sulkevat avoimesti kaiken poliittisten kantojen samansuuntaisuuden pois eivätkä siten selvästi täytä edellä mainittua vaatimusta.

105 Tällaisen lähestymistavan avulla on mahdollista sovittaa yhteen poliittisten kantojen käsitettä koskeva laaja tulkinta, joka on tarpeen tämän käsitteen subjektiivisen luonteen vuoksi, ja työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa määrätyn vaatimuksen noudattaminen.

106 Nyt esillä olevassa tapauksessa parlamentti, joka hyväksyi perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ilmaiseman kannan, katsoi, ettei TDI-ryhmän muodostamisesta tehty ilmoitus ollut työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukainen, koska siinä suljettiin poliittisten kantojen samansuuntaisuus kokonaan pois ja annettiin allekirjoittajina oleville eri osapuolille täydellinen poliittinen riippumattomuus ryhmän sisällä. Tällainen arviointi tapahtuu edellä 104 kohdassa mainitun harkintavallan rajoissa.

107 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiana on tämän jälkeen tutkia edellä 100 kohdassa esitetyn mukaisesti, onko parlamentin arviointia pidettävä perusteltuna.

108 Tältä osin TDI-ryhmän muodostamisilmoituksessa olevasta toteamuksesta, jonka mukaan allekirjoittajina olevat eri osapuolet säilyttävät äänestysvapautensa sekä valiokunnissa että täysistunnoissa, ei voida päätellä, ettei näillä osapuolilla ole samansuuntaisia poliittisia kantoja. Tällainen toteamus on nimittäin ilmaus vuoden 1976 säädöksen 4 artiklan 1 kohdassa ja työjärjestyksen 2 artiklassa määrätystä edustajantoimen riippumattomuutta koskevasta periaatteesta, eikä se voi näin ollen vaikuttaa ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuutta koskevaan arviointiin (ks. edellä 91 kohta).

109 Myöskään sillä perusteella, että ryhmäksi järjestäytyvät parlamentin jäsenet ilmoittavat säilyttävänsä toisiinsa nähden poliittisen riippumattomuutensa, ei sinänsä voida katsoa, ettei heillä ole samansuuntaisia poliittisia kantoja. Myös tällainen ilmoitus on sopusoinnussa edellä 108 kohdassa mainitun edustajantoimen riippumattomuutta koskevan periaatteen kanssa.

110 Nyt esillä olevassa tapauksessa on kuitenkin todettava, että ne erityisseuraamukset, jotka TDI-ryhmän jäsenet liittivät poliittista riippumattomuutta

koskevaan ilmoitukseensa, eli kullekin ryhmän osapuolelle asetettu kielto puhua kaikkien ryhmään kuuluvien parlamentin jäsenten puolesta ja ryhmän kokousten tarkoituksen rajoittaminen puheaikojen jakamiseen ja ryhmää koskevien hallinnollisten ja taloudellisten kysymysten käsittelyyn, osoittavat yhtäpitävästi, että kyseisen ryhmän osapuolet pyrkivät kaikin mahdollisin tavoin välttämään esiintymistä poliittisten kantojen mukaan yhdistyneinä ja sulkivat täysin pois sellaisen vaalikauden aikaisen toiminnan, jossa ilmaistaisiin yhteinen poliittinen tahto tai yhteisiä poliittisia mielipiteitä tai suunnitelmia, olisivatpa ne miten vähäisiä tahansa. Nämä seikat osoittavat, että TDI-ryhmän osapuolet sopivat poistavansa kaiken riskin siitä, että heillä katsottaisiin olevan samansuuntaisia poliittisia kantoja, ja he kieltäytyivät — rajoittamalla tämän ryhmän toiminnan puhtaasti hallinnollisiin ja taloudellisiin tehtäviin — pitämästä kyseistä ryhmää sellaisena, että sitä voitaisiin käyttää yhteiseen poliittiseen toimintaan.

111 TDI-ryhmän osapuolet torjuivat siten ehdottoman jyrkästi kaiken poliittisten kantojen samansuuntaisuuden välillään ja sitoutuivat siihen, etteivät he missään tilanteessa anna sellaista vaikutelmaa, että heillä olisi jotain tällaista hengenheimolaisuutta sekä sulkivat etukäteen pois kaiken sellaisen toiminnan, jolla niihin pyrittäisiin vaalikauden aikana, olkoonkin, että tämä tapahtuisi vain joissakin yksittäistapauksissa.

112 Lista Boninon jäsenet lähettivät 13.9.1999, eli sitä täysistuntopäivää edeltävänä päivänä, jolloin parlamentti päätti perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ehdottamasta työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan tulkinnasta, muille parlamentin jäsenille kirjeen, jonka tietyt kohdat vahvistavat sen, että samansuuntaiset poliittiset kannat kiellettiin tarkoituksellisesti TDI-ryhmän osapuolten väliltä.

113 Tässä kirjeessä todetaan nimittäin seuraavaa:

» — —

Parlamenttimme avajaisistunnossa Lista Boninon jäsenet tekivät aloitteen, jossa he ehdottivat kaikille niille parlamentin jäsenille, jotka eivät kuuluneet johonkin jo muodostettuun poliittiseen ryhmään, yhden ainoan 'sekaryhmän' muodostamista; tavoitteena oli saada työjärjestyksestämme ja sisäisistä hallinnollisista ja taloudellisista määräyksistä johtuva 'sitoutumattomien' jäsenten syrjintä lopetetuksi. Meistä näytti siltä, että aikana, jolloin Euroopan parlamentille annetaan uusia tehtäviä ja uusia vastuualueita, velvollisuutenamme oli tuoda uudelleen esille — silläkin uhalla, että antaisimme sen vaikutelman, että haluamme muodostaa 'luonteensa vastaisia' poliittisia liittoja — syrjintä, joka on jo jatkunut kaksikymmentä vuotta ja joka on demokraattisen parlamentin arvolle sopimatonta, koska sillä saatetaan se kunnioitus, joka kansan tahdolle on annettava, pilkan kohteeksi.

— —

Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan äänestämässä työjärjestyksen tulkinnassa, joka teidän on hyväksyttävä tai hylättävä tässä istunnossa, todetaan — — että TDI-ryhmä on hajotettava, koska sen jäsenet ovat allekirjoittaneet ilmoituksen, jossa suljetaan poliittisten kantojen samansuuntaisuus kokonaan pois ja vahvistetaan ryhmään kuuluvien poliittisten edustajien täydellinen riippumattomuus. Haluammekin itse asiassa muodostaa sekaryhmän ennen kuin voimme lopulta todeta, että se tunnustetaan suoraan [työjärjestyksen] perusteella."

114 Kyseisen kirjeen allekirjoittajat ovat tällaisilla toteamuksilla halunneet saada muut parlamentin jäsenet ymmärtämään, että huolimatta siitä ensivaikutelmasta, jonka TDI-ryhmän muodostaminen voi antaa, heillä ja kyseisen ryhmän muilla osapuolilla ei ole minkäänlaisia samansuuntaisia poliittisia kantoja ja että heidän toimenpiteensä tarkoituksena on yksinomaan mahdollistaa se, että juuri kaikkien niiden parlamentin jäsenten, jotka eivät katso omaavansa minkäänlaisia samansuuntaisia poliittisia kantoja muiden kanssa, sallittaisiin muodostaa sekaryhmä, joka voisi saada poliittisille ryhmille myönnettäviä oikeuksia, jotta näiden parlamentin jäsenten sitoutumattoman jäsenen asemasta johtuva erilainen kohtelu saataisiin lopetettua.

115 Kantajat väittävät, että se päämäärä, johon TDI-ryhmän ilmoitettiin pyrkivän, eli sen takaaminen, että jokainen jäsen voi hoitaa täysipainoisesti parlamentaarista edustajantointaan (ks. edellä 6 kohta), osoittaa, että tämän ryhmän osapuolilla oli samansuuntaisia poliittisia kantoja. Tältä osin on korostettava, että 20.7.1999 eli sen päivän, jolloin parlamentin muiden ryhmien puheenjohtajat kyseenalaistivat TDI-ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan mukaisuuden, ja 14.9.1999 eli toimen hyväksymispäivän välisenä aikana TDI-ryhmän jäsenet, jotka joutuivat vastatusten ryhmänsä poliittisen luonteen kyseenalaistamisen kanssa, eivät kertaakaan vedonneet ryhmälle ilmoitettuun päämäärään osoittaakseen, että sen jäsenillä oli samansuuntaisia poliittisia kantoja.

116 Niissä väitteissä, jotka kantajat ovat esittäneet kokouksissa, joissa keskusteltiin TDI-ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuudesta, pyrittiin pääasiallisesti vetoamaan siihen, ettei tämän määräyksen mukainen edellytys ole pakottava eikä siinä vaadita, että ryhmiksi järjestäytyvät jäsenet osoittavat omaavansa samansuuntaisia poliittisia kantoja, ettei parlamentti eivätkä muut ryhmät voi ryhtyä TDI-ryhmän jäsenten poliittisia kantoja arvioiviksi tuomareiksi sekä että menneinä vaalikausina ja nykyisellä vaalikaudella on hyväksytty ryhmiä, joihin kuuluvilla parlamentin jäsenillä ei ole ollut samansuuntaisia poliittisia kantoja. TDI-ryhmän jäsenet ovat kyseenalaistaneet myös parlamentin poliittisten ryhmien jäsenten poliittisten kantojen samansuuntaisuuden. He ovat lisäksi korostaneet sitoutumattomien jäsenten epäedullisempaa kohtelua johonkin poliittiseen ryhmään kuuluvien parlamentin jäsenten kohteluun verrattuna ja sitä vastakohtaa, joka tässä suhteessa on olemassa parlamentin tilanteen ja tiettyjen jäsenvaltioiden parlamentaaristen perinteiden välillä, sekä vaaraa siitä, että TDI-ryhmän kieltämisellä luodaan ennakkotapaus.

117 TDI-ryhmän jäsenet eivät ole missään vaiheessa väittäneet, että päämäärää, johon kyseisen ryhmän muodostamisella pyritään, olisi pidettävä osoituksena poliittisten kantojen samansuuntaisuudesta heidän välillään. Edellä 113 kohdassa toistetuista toteamuksista ilmenee päinvastoin, että TDI-ryhmän päämäärä on esitetty siten, että ryhmän avulla pyritään antamaan parlamentin jäsenille, joilla ei ole samansuuntaisia kantoja muiden parlamentin jäsenten kanssa, mahdollisuus muodostaa sekaryhmä, jolla olisi poliittisille ryhmille myönnettävien oikeuksien saamiseen tarvittava kelpoisuus.

118 Kantajat eivät näin ollen voi arvostella parlamenttia siitä, ettei se tulkinnut TDI-ryhmän muodostamisilmoituksessa olevaa toteamusta kyseisen ryhmän päämäärästä siten, että sitä olisi ollut pidettävä osoituksena poliittisten kantojen samansuuntaisuudesta tämän ryhmän osapuolten välillä.

119 Joka tapauksessa tällaisen ryhmän päämäärää koskevan toteamuksen perusteella ei voida syrjäyttää edellä 111—115 kohdassa esitettyä tarkastelua, josta ilmenee, että tämän ryhmän jäsenten tarkoituksena oli kieltää avoimesti ryhmän poliittinen luonne.

120 Edellä 110—119 kohdassa esitetyn tarkastelun päätteeksi voidaan todeta, että parlamentti on perustellusti katsonut TDI-ryhmän muodostamisilmoituksesta ilmenevän, että kyseisen ryhmän osapuolten väliltä puuttuivat samansuuntaiset poliittiset kannat selvästi ja kokonaan. Parlamentti ei näin katsoessaan asettautunut tämän ryhmän jäsenten poliittisia kantoja arvioivan tuomarin asemaan, toisin kuin kantajat väittävät. Se totesi edellä tarkoitetun ilmoituksen perusteella ainoastaan, että kyseisen ryhmän jäsenet kielsivät avoimesti kaiken tällaisen hengenheimolaisuuden ja että he kumosivat siten itse edellä 103 ja 104 kohdassa mainitun ryhmän poliittisten kantojen samansuuntaisuutta koskevan olettaman, joka on osoitettavissa vääräksi. Tässä tilanteessa parlamentti saattoi vain todeta, ettei TDI-ryhmä ollut työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukainen, sillä muutoin tämä määräys olisi menettänyt kaiken käytännön merkityksensä.

121 Tätä tarkastelua ei saata kyseenalaiseksi se seikka, johon Kansallinen Rintama vetoaa ja jonka mukaan edellä 13 kohdassa mainitussa asiassa Martinez ja de Gaulle vastaan parlamentti annetun määräyksen jälkeen TDI-ryhmän puolesta on esitetty tarkistuksia mietintöihin ja päätöslauselmaesityksiin, eikä Martinezin ja de Gaullen eikä myöskään Kansallisen Rintaman toimittama aineisto, joka koskee TDI-ryhmän jäsenten viimeaikaista äänestyskäyttäytymistä täysistunnoissa.

122 Kansallisen Rintaman ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä toimittamista asiakirjoista nimittäin ilmenee, että kaikki TDI-ryhmän puolesta esitetyt aloitteet on tehnyt joko yksi TDI-ryhmään kuuluva parlamentin jäsen tai parlamentin jäsenet, jotka edustavat TDI-ryhmään kuuluvaa yhtä ainoaa osapuolta. Parlamentin jäsenet, jotka edustaisivat useampaa kuin yhtä TDI-ryhmän osapuolta, eivät ole tehneet ainuttakaan näistä aloitteista. Tämä toteamus tukee sitä TDI-ryhmän muodostamisilmoituksesta ilmenevää seikkaa, että tämän ryhmän osapuolten väliltä puuttuivat samansuuntaiset poliittiset kannat kokonaan.

123 TDI-ryhmän jäsenten viimeaikaisesta äänestyskäyttäytymisestä täysistunnoissa on huomattava, että ryhmätasolla havaittu äänestysten samansuuntaisuus saattaa kätkeä syvän vastakkaisuuden niissä yksilöllisissä poliittisissa vaikuttimissa, joihin kunkin ryhmän jäsenen äänestys perustuu, kuten parlamentti perustellusti korostaa kirjelmissään. Tällaista samansuuntaisuutta ei voida näin ollen pitää osoituksena poliittisten kantojen samansuuntaisuudesta kyseisen ryhmän jäsenten välillä.

124 Lisäksi on syytä todeta, että edellä 121 kohdassa tarkoitettu seikka ja siinä mainittu aineisto koskevat 14.9.1999 tehdyn toimen jälkeistä aikaa, joten niillä ei muutoinkaan voi olla vaikutusta tarkasteltaessa sitä, onko tämän toimen sisältämä parlamentin arviointi, joka koskee TDI-ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan vastaisuutta, perusteltu.

125 Kaiken edellä esitetyn perusteella toinen kanneperuste on syytä hylätä.

Kolmas kanneperuste, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista TDI-ryhmän jäsenten osalta.

126 Tämä kanneperuste jakautuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa kantajat väittävät, että 14.9.1999 tehty toimi merkitsee TDI-ryhmän jäsenten ja poliittiseen ryhmään kuuluvien jäsenten välistä syrjintää. Toisessa osassa kantajat väittävät, että kyseisellä toimella syrjitään TDI-ryhmää muihin teknisiin ryhmiin verrattuna. Kolmannessa osassa kantajat vetoavat syrjintään TDI-ryhmän ja nykyisen parlamentin muodostavien poliittisten ryhmien välillä.

Kanneperusteen ensimmäinen osa

127 Kantajat väittävät kaikissa kolmessa asiassa, että 14.9.1999 tehdyllä toimella syrjitään poliittiseen ryhmään kuulumattomia parlamentin jäseniä.

128 Poliittiseen ryhmään kuuluminen tuo kantajien mukaan mukanaan monia parlamentaarisiin oikeuksiin liittyviä taloudellisia, aineellisia ja hallinnollisia etuja, joita vaille TDI-ryhmän jäsenet jäävät, koska 14.9.1999 tehty toimi antaa heille sitoutumattomien jäsenten aseman. Tällä toimella, jolla kiellettiin TDI-ryhmä, vahvistettiin kantajien käsityksen mukaan sitoutumattomiin parlamentin jäseniin kohdistunut syrjintä parlamentin sisällä kyseisen ryhmän jäsenten vahingoksi ja loukattiin siten parlamentin jäsenten yhdenvertaisuutta niiden ehtojen osalta, joita sovelletaan heidän parlamentaarisen edustajantoimensa hoitamiseen.

129 Bonino ym. vetoavat erityisesti näihin samoihin seikkoihin yhdessä tulkittujen työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräysten lainvastaisuudesta EY 241 artiklan perusteella esittämänsä väitteen tueksi.

130 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että on syytä tutkia ensin tämä lainvastaisuusväite.

131 Parlamentti katsoo, ettei kyseistä väitettä voida ottaa tutkittavaksi.

132 Se väittää, ettei työjärjestys kuulu niiden toimien ryhmään, joista voidaan esittää lainvastaisuusväite EY 241 artiklan perusteella. Lisäksi parlamentti katsoo, ettei 14.9.1999 tehdyn toimen oikeudellisena perustana ollut työjärjestyksen 30 artikla ja ettei kyseinen toimi ollut työjärjestyksen 29 artiklan täytäntöönpanotoimenpide, joten nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa ei voida vedota näiden kummankaan määräyksen lainvastaisuuteen.

133 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa tältä osin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 241 artiklassa tarkoitetulla lainvastaisuusväitteellä tuodaan esille yleinen periaate, jonka mukaan jokaisella on oikeus riitauttaa toimielinten aiemmin toteuttaman, riidanalaisen päätöksen oikeudellisena perustana olevan toimenpiteen pätevyys saadakseen kumotuksi häntä suoraan ja erikseen koskevan päätöksen, jollei hänellä ollut oikeutta EY 230 artiklan perusteella nostettavalla suoralla kanteella riitauttaa näitä toimenpiteitä, joiden vaikutukset näin ulottuvat häneen, mutta joiden kumoamista hän ei ole voinut vaatia (asia 92/78, Simmenthal v. komissio, tuomio 6.3.1979, Kok. 1979, s. 777, 39 kohta ja asia 262/80, Andersen ym. v. parlamentti, tuomio 19.1.1984, Kok. 1984, s. 195, 6 kohta).

134 Lainvastaisuusväite ei voi siten koskea vain asetuksen muodossa olevia toimia EY 241 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä. Asetuksen käsitettä on tulkittava laajasti, jotta voidaan taata toimielinten yleisesti sovellettavien toimien tosiasiallinen laillisuusvalvonta sellaisten henkilöiden eduksi, joilla ei ole oikeutta suoralla kanteella riitauttaa näitä toimia, jos heitä suoraan ja erikseen koskevilla soveltamispäätöksillä on heihin vaikutusta (edellä 133 kohdassa mainittu asia Simmenthal v. komissio, tuomion 40 ja 41 kohta ja yhdistetyt asiat T-6/92 ja T-52/92, Reinarz v. komissio, tuomio 26.10.1993, Kok. 1993, s. II-1047, 56 kohta).

135 Lisäksi kyseisen artiklan soveltamisalan on ulotuttava sellaisiin toimielinten toimiin, joilla on ollut merkitystä kumoamiskanteen kohteena olevan päätöksen antamiselle, vaikka näitä toimia ei ole muodollisesti käytetty kyseisen päätöksen oikeudellisena perustana (asia T-146/96, De Abreu v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 4.3.1998, Kok. H. 1998, s. I-A-109 ja Kok. II-281, 27 kohta).

136 On syytä vielä todeta, että lainvastaisuusväitteen on rajoituttava siihen, mikä on välttämätöntä riidan ratkaisemiseksi. EY 241 artiklalla ei nimittäin ole tarkoitus mahdollistaa sitä, että asianomainen voisi kiistää minkä tahansa yleisesti sovellettavan toimen sovellettavuuden minkä tahansa kanteen tueksi. Riidanalaisen yksittäispäätöksen ja kyseessä olevan yleisesti sovellettavan toimen välillä on oltava välitön oikeudellinen yhteys (asia 21/64, Macchiorlati Dalmas e Figli v. Korkea viranomainen, tuomio 31.3.1965, Kok. 1965, s. 227, 245; asia 32/65, Italia v. neuvosto ja komissio, tuomio 13.7.1966, Kok. 1966, s. 563, 594; Kok. Ep. I, s. 299; yhdistetyt asiat 140/82, 221/82 ja 226/82, Walzstahl-Vereinigung ja Thyssen v. komissio, tuomio 21.2.1984, Kok. 1984, s. 951, 20 kohta ja edellä 134 kohdassa mainittu asia Reinarz v. komissio, tuomion 57 kohta).

137 Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa ei voida kiistää sitä, että työjärjestyksen 29 ja 30 artiklan määräykset, jotka vaikuttavat parlamentin jäsenten edustajan toimen hoitamisen ehtoihin, ovat luonteeltaan yleisiä. Niitä sovelletaan objektiivisesti määritetyissä tilanteissa ja niiden oikeusvaikutukset kohdistuvat yleisesti

ja abstraktisti määriteltyihin henkilöryhmiin (ks. analogisesti yhdistetyt asiat 44/74, 46/74 ja 49/74, Acton ym. v. komissio, tuomio 18.3.1975, Kok. 1975, s. 383, 7 kohta ja asia 206/87, Lefebvre Frère et Soeur v. komissio, tuomio 14.2.1989, Kok. 1989, s. 275, 13 kohta). Kantajat eivät voi näin ollen jatkaa kumoamiskannettaan EY 230 artiklan perusteella.

138 Lisäksi parlamentin toimellaan 14.9.1999 tekemät päätökset (ks. edellä 46 kohta) perustuvat välittömästi siihen, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaan ryhmän muodostaminen parlamentissa tapahtuu niiden poliittisten kantojen mukaan, joita kyseisten parlamentin jäsenten välillä on. Muiden poliittisten ryhmien puheenjohtajat kyseenalaistivat edellä mainitun määräyksen perusteella TDI-ryhmän muodostamisen, minkä vuoksi parlamentti hyväksyi 14.9.1999 tätä määräystä koskevan tulkinnan. Parlamentti totesi tämän määräyksen perusteella, täsmennettynä edellä mainitun tulkinnan mukaisesti, ettei TDI-ryhmää ollut olemassa, ja katsoi työjärjestyksen 30 artiklan nojalla kyseisten parlamentin jäsenten olevan sitoutumattomia jäseniä. Toimen hyväksyminen 14.9.1999 ja sen sisältö perustuivat näin ollen näiden molempien määräysten soveltamiseen.

139 Niinpä voidaan päätellä, että 14.9.1999 tehdyn toimen ja työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan, joiden lainvastaisuuteen Bonino ym. vetoavat, välillä on välitön oikeudellinen yhteys.

140 Tässä tilanteessa, ja kun otetaan huomioon, että Boninon ym. nostama kumoamiskanne on päätetty ottaa tutkittavaksi (ks. edellä 75 kohta), kyseisten kantajien työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan lainvastaisuudesta esittämä väite on otettava tutkittavaksi.

141 Aluksi on tutkittava, onko tätä lainvastaisuusväitettä pidettävä perusteltuna sillä perusteella, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on loukattu.

142 Bonino ym. väittävät sen lisäksi, mitä edellä 128 kohdassa on esitetty, että jos työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä kielletään sellaisen ryhmän muodostaminen, johon kuuluvilla osapuolilla ei ole samansuuntaisia poliittisia kantoja, yhdessä tulkittujen työjärjestyksen tämän artiklan ja 30 artiklan määräysten laillisuus on kyseenalaistettava syrjintäkiellon periaatteen perusteella. Näistä määräyksistä, niitä yhdessä sovellettaessa, seuraisi nimittäin, että parlamentin jäsenet, joilla ei ole keskenään minkäänlaisia samansuuntaisia poliittisia kantoja, eivät voisi järjestäytyä työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi ryhmäksi eivätkä käyttää hyödykseen mahdollisuutta kuulua automaattisesti sekaryhmään. Kyseisiä parlamentin jäseniä pidettäisiin sitoutumattomina jäseninä, mikä haittaisi heidän parlamentaarisen edustajan toimensa täysipainoista hoitamista.

143 Kuten Bonino ym. suullisessa käsittelyssä vahvistivat, he kiistävät edellä mainittujen määräysten laillisuuden, koska ne ovat esteenä sekä sille, että parlamentin jäsenet, joilla ei ole keskenään minkäänlaisia samansuuntaisia poliittisia kantoja, muodostaisivat vapaaehtoiselta pohjalta teknisen ryhmän, että sille, että nämä parlamentin jäsenet automaattisesti kuuluisivat sekaryhmään.

144 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa ensinnäkin siitä, että parlamentilla on lupa ryhtyä HT 25 artiklassa, EY 199 artiklassa ja EA 112 artiklassa sille annetun sisäisen organisaatiovallan nojalla asianmukaisiin toimenpiteisiin moitteettoman toimintansa ja menettelyjensä kulun varmistamiseksi (asia 230/81, Luxemburg v. parlamentti, tuomio 10.2.1983, Kok. 1983, s. 255, 38 kohta; Kok. Ep. VII, s. 17 ja yhdistetyt asiat C-213/88 ja C-39/89, Luxemburg v. parlamentti, tuomio 28.11.1991, Kok. 1991, s. I-5643, 29 kohta; Kok. Ep. XI, s. I-505).

145 Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa parlamentti vetoaa perustellusti siihen, että sen poliittisiin ryhmiin perustuva rakenne palvelee monia sellaisia hyväksyttäviä päämääriä, jotka ovat samalla kertaa parlamentaarisille demokratioille ominaisen sosiaalipoliittisen todellisuuden, niiden erityispiirteiden, joita parlamentilla on kansallisiin kansanedustuslaitoksiin verrattuna, ja parlamentille perustamissopimuksessa annettujen tehtävien ja vastuiden sanelemia; näiden päämäärien toteuttamiseen TDI-ryhmän kaltaiset tekniset ryhmät tai sekaryhmät, jotka yhdistävät parlamentin jäseniä, joiden välillä ei ole lainkaan samansuuntaisia poliittisia kantoja, eivät voisi myötävaikuttaa.

146 Ensinnäkin parlamentin jakautuminen poliittisiin ryhmiin siten, että niissä on samansuuntaisia poliittisia kantoja omaavia parlamentin jäseniä useammasta kuin yhdestä jäsenmaasta, on toimenpide, joka soveltuu toimielimen töiden ja menettelyjen tehokkaaseen organisointiin erityisesti sen vuoksi, että siten voidaan ilmaista yhteinen poliittinen tahto ja saada aikaan kompromisseja, jotka ovat erityisen tarpeellisia, kun otetaan huomioon parlamentin muodostavien jäsenten hyvin suuri määrä, siinä edustettuina olevien kulttuurien, kansallisuuksien, kielten ja kansallisten poliittisten liikkeiden poikkeuksellinen moninaisuus, parlamentin hyvin erilaiset toiminnot sekä se, että Euroopan parlamentille ei — toisin kuin kansallisille parlamenteille — ole ominaista perinteinen jako enemmistöön ja oppositioon. Tässä tilanteessa työjärjestyksen 29 artiklassa tarkoitettu poliittinen ryhmä täyttää tehtävän, jota ryhmä, jonka jäsenten väliltä samansuuntaiset poliittiset kannat puuttuvat, ei voisi täyttää.

147 Toiseksi poliittisiin ryhmiin ryhmittyminen on perusteltua niiden vastuiden tärkeyden vuoksi, joita parlamentilla on varsinkin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Amsterdamin sopimuksen antamisesta lähtien toteutettaessa EY:n perustamissopimuksessa yhteisölle annettuja tehtäviä ja hyväksyttäessä näiden tehtävien täyttämiseksi tarpeellisia yhteisön toimia (ks. EY 7, EY 192—195, EY 200 ja EY 201 artikla). Erityisesti EY 251 artiklassa määrätyn, parlamentin ja neuvoston yhdessä antamia yhteisön säädöksiä koskevan menettelyn (ns. yhteispäätösmenettely) sujuvuus ja tehokkuus edellyttävät, että parlamentissa päästään ennakolta poliittisiin kompromisseihin, jos edellä mainitun määräyksen 3—5 kohdassa tarkoitettu turvautuminen sovittelukomiteaan osoittautuu tarpeelliseksi, jotta päästäisiin sopimukseen yhteisestä esityksestä. Tämän jälkeen muodostettavan parlamentin valtuuskunnan, jonka tehtävänä on neuvotella

neuvoston kanssa edellä mainitulla komiteatasolla, on koostuttava parlamentin jäsenistä, jotka voivat heijastaa parlamentin poliittista koostumusta, joilla on oikeus puhua muiden jäsenten puolesta ja jotka voivat saada kannatusta sen jälkeen kun neuvoston kanssa on päästy sopimukseen, mihin poliittinen ryhmä voi myötävaikuttaa tehokkaasti toisin kuin ryhmä, joka koostuu jäsenistä, joilla ei ole samansuuntaisia poliittisia kantoja.

148 Kolmanneksi sekä poliittista yhteenkuuluvuutta koskeva vaatimus että useammasta kuin yhdestä jäsenvaltiosta peräisin olevia jäseniä koskeva vaatimus, joihin jäsenten ryhmittyminen poliittisiin ryhmiin perustuu, mahdollistavat paikallispoliittisten erityispiirteiden sivuuttamisen ja perustamissopimuksessa tarkoitetun Euroopan yhdentymisen edistämisen. Poliittiset ryhmät myötävaikuttavat siten EY 191 artiklan mukaisen tavoitteen toteutumiseen eli poliittisten puolueiden esille tulemiseen Euroopan tasolla yhdentymistä edistävänä tekijänä unionissa, eurooppalaisen tietoisuuden heräämiseen ja unionin kansalaisten poliittisen tahdon ilmaisemiseen. Parlamentin jäsenistä muodostuva tekninen ryhmä tai sekaryhmä, joka kieltää kaiken poliittisten kantojen samansuuntaisuuden jäsentensä välillä, ei voisi omaksua tällaista tehtävää.

149 Edellä esitetystä seuraa, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräykset yhdessä tulkittuina ovat — siltä osin kuin niissä määrätään, että parlamentissa voidaan muodostaa ryhmiä vain poliittisten kantojen perusteella ja että jäsenet, jotka eivät liity poliittiseen ryhmään, ovat sitoutumattomia jäseniä, joihin sovelletaan parlamentin puhemiehistön vahvistamia ehtoja, eikä heillä ole oikeutta muodostaa teknistä ryhmää eikä heitä voida koota sekaryhmäksi — parlamentin sisäistä organisointia koskevia toimenpiteitä, jotka ovat parlamentin ominaispiirteiden, sen toimintaa koskevien vaatimusten sekä sillä perustamissopimuksen mukaan olevien vastuiden ja tavoitteiden kannalta perusteltuja.

150 Tämän jälkeen on korostettava, että oikeuskäytännön mukaan syrjintäkiellon periaatteella, joka on perustavanlaatuinen oikeusperiaate, kielletään se, että toi-

siinsa rinnastettavia tapauksia kohdellaan eri tavalla tai erilaisia tapauksia kohdellaan samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida perustella objektiivisesti (ks. erityisesti asia C-174/89, Hoche, tuomio 28.6.1990, Kok. 1990, s. I-2681, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

151 Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa parlamentin kaikki jäsenet ovat saaneet hoidettavakseen valitsijoiden heille demokraattisesti antaman edustajantoimen ja heillä kaikilla on sama poliittinen edustustehtävä Euroopan tasolla (ks. edellä 61 kohta). Tässä suhteessa he ovat kaikki samassa asemassa.

152 Työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräyksissä, niitä yhdessä tulkittaessa, tehdään tosin ero kahteen ryhmään kuuluvien parlamentin jäsenten välillä, nimittäin niiden, jotka kuuluvat poliittiseen ryhmään parlamentin sisäisen sääntelyn mukaisesti, ja niiden, jotka ovat parlamentin sitoutumattomia jäseniä ja joihin sovelletaan parlamentin puhemiehistön vahvistamia ehtoja. Tällainen ero on kuitenkin perusteltu siitä syystä, että ensin mainitut jäsenet täyttävät työjärjestyksen mukaisen hyväksyttäviin päämääriin pyrkimistä koskevan vaatimuksen toisin kuin viimeksi mainitut (ks. edellä 145—149 kohta).

153 Tällä erolla ei voida näin ollen katsoa loukattavan syrjintäkiellon periaatetta, sellaisena kuin se on oikeuskäytännössä täsmennetty (ks. edellä 150 kohta).

154 Kirjelmissään kantajat vetoavat väitteidensä tueksi siihen, että työjärjestyksen 30 artiklassa tarkoitettujen sitoutumattomien jäsenten kohtelu on syrjivää poliittisen ryhmän jäseniin verrattuna. He mainitsevat useita parlamentaarisia

oikeuksia ja taloudellisia, hallinnollisia sekä aineellisia etuja, joiden osalta sitoutumattomien jäsenten ja poliittisen ryhmän jäsenten välinen kohtelu on heidän mukaansa erilaista, minkä he katsovat olevan lainvastaista syrjintää.

155 Asianosaisten kirjelmistä ja heidän ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä toimittamistaan asiakirjoista ilmenee kuitenkin, että tämä erilainen kohtelu, jota parlamentti ei kiistä, ei johdu työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräyksistä, niitä yhdessä tulkittaessa, vaan useista muista parlamentin sisäisistä määräyksistä.

156 Niinpä on todettava seuraavaa:

— Se, että sitoutumattomien jäsenten valtuuttamalla kahdella jäsenellä ei ole puheenjohtajakokouksessa äänioikeutta, joka poliittisten ryhmien puheenjohtajilla tai heidän mahdollisilla edustajillaan on, perustuu työjärjestyksen 23 artiklaan.

— Se, että sitoutumattomat jäsenet eivät voi, toisin kuin poliittiset ryhmät, keskustelun päätteeksi jättää käsiteltäväksi päätöslauselmaesitystä komission valinnasta, perustuu työjärjestyksen 33 artiklaan.

— Se, että sitoutumattomat jäsenet suljetaan parlamentin sovittelukomitea-valtuuskunnan työskentelyn ulkopuolelle, kun taas poliittiset ryhmät ovat edustettuina joko tässä valtuuskunnassa tai valtuuskunnan sisäisissä valmistelevissa kokouksissa, perustuu työjärjestyksen 82 artiklaan.

— Se, että sitoutumattomalla jäsenellä ei ole poliittisille ryhmille annettuja parlamentaarisia oikeuksia kuin 31 muun jäsenen tuella, perustuu edellä 4 kohdassa mainittuihin työjärjestyksen eri määräyksiin.

— Se, että saman poliittisen ryhmittymän sitoutumattomilla jäsenillä ei poliittisten ryhmien tapaan ole oikeutta antaa yhteistä kantaansa koskevaa äänestysselitystä lopullisesta äänestyksestä, perustuu työjärjestyksen 137 artiklaan.

— Se, ettei sitoutumattomia jäseniä oteta huomioon jaettaessa työjärjestyksen XX ja XXI luvussa tarkoitettuja parlamentin puhemiehen, kvestorin, valiokuntien ja parlamenttien välisistä suhteista vastaavien valtuuskuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien tehtäviä, ja se, että heidät otetaan huomioon toissijaisesti näiden valiokuntien ja valtuuskuntien paikkoja jaettaessa, sekä se, että heidät suljetaan puheenjohtajakokouksen perustamien ad hoc -valtuuskuntien ja työjärjestyksen 56 artiklassa tarkoitetun yhteisöasioita käsittelevien elinten konferenssiin nimettävän valtuuskunnan ulkopuolelle, johtuu parlamentin edellä mainittuja paikkoja jaettaessa käyttämän niin sanotun D'Hondtin menetelmän soveltamisesta ja siitä, ettei puheenjohtajakokoukseen, joka on näissä asioissa toimivaltainen elin, osallistuvilla sitoutumattomien jäsenten edustajiksi valituilla parlamentin jäsenillä ole äänioikeutta.

— Sitoutumattomien jäsenten ja poliittisten ryhmien välinen erilainen kohtelu sihteeristön osalta johtuu parlamentin puhemiehistön työjärjestyksen 22 artiklan perusteella tekemistä päätöksistä.

— Sitoutumattomien jäsenten ja poliittisten ryhmien välinen erilainen kohtelu jaettaessa talousarvion budjettikohdan 3707 määrärahoja parlamentin erityismenoihin, jotka koskevat sihteeristökuluja, toiminnasta aiheutuvia hallinnollisia kuluja ja poliittisten ryhmien ja sitoutumattomien jäsenten poliittiseen toimintaan liittyviä kuluja, johtuu parlamentin puhemiehistön työjärjestyksen 22 artiklan perusteella tekemistä päätöksistä.

— Se, että sitoutumattomat jäsenet eivät saa, toisin kuin poliittiset ryhmät, parlamentin tarjoamia palveluja — erityisesti simultaanitulkkauspalveluja — johtuu parlamentin poliittisten ryhmien kokouksia koskevista hallinnollisista säännöistä.

157 Parlamentin asiana on tosin tarkistaa, onko tilanne, joka johtuu edellä 156 kohdassa mainittujen sisäisten määräysten soveltamisesta, kaikilta osiltaan yhteensopiva yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kanssa, sellaisena kuin tämä periaate on oikeuskäytännössä täsmennetty (ks. edellä 150 kohta). Tältä osin on korostettava, että vaikka niiden hyväksyttävien päämäärien toteuttamisella, joihin parlamentti pyrkii poliittisiin ryhmiin perustuvan organisaationsa avulla, voidaan perustella sitä, että nämä ryhmät ja niiden välityksellä niihin liittyvät jäsenet saavat tiettyjä oikeuksia ja helpotuksia, joita sitoutumattomat jäsenet eivät saa, parlamentin tehtävänä on tutkia tätä tarkoitusta varten määrättyjen sisäisten menettelyjen avulla, ovatko kaikki edellä mainituista sisäisistä määräyksistä johtuvat erot näihin kahteen ryhmään kuuluvien parlamentin jäsenten kohtelussa tarpeellisia ja näin ollen objektiivisesti perusteltuja edellä mainittujen tavoitteiden valossa. Sen on tarvittaessa sisäistä organisaatiovaltaansa käyttä-

mällä poistettava eriarvoisuus niistä määräyksistä, jotka eivät täytä tätä tarpeellisuusvaatimusta ja joita voitaisiin tämän takia pitää syrjivinä laillisuusvalvonnassa, jota yhteisöjen tuomioistuimilta voitaisiin pyytää sellaisten toimien johdosta, jotka parlamentti on hyväksynyt näitä määräyksiä soveltamalla (ks. edellä 48—62 kohta).

158 Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa on kuitenkin todettava, että Bonino ym. eivät vetoa edellä 156 kohdassa mainittujen eri määräysten lainvastaisuuteen. Suullisessa käsittelyssä he vahvistivat, että heidän kumoamiskanteessaan esitetty lainvastaisuusväite koskee työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa ja 30 artiklaa eikä niitä parlamentin sisäisiä määräyksiä, jotka koskevat sitoutumattoman jäsenen asemaa.

159 Joka tapauksessa sillä, että jollakin näistä sisäisistä määräyksistä mahdollisesti loukattaisiin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, voitaisiin vaikuttaa ainoastaan kyseessä olevan määräyksen ja parlamentin tätä määräystä soveltamalla hyväksymän toimen laillisuuteen. Sillä ei sitä vastoin voitaisi osoittaa edellä 144—153 kohdassa esitettyä tarkastelua vääräksi.

160 Edellä esitetystä tarkastelusta (ks. edellä 144—159 kohta) seuraa, että väite työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan lainvastaisuudesta on, siltä osin kuin se perustuu yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamiseen, hylättävä perusteettomana.

161 Tämän saman tarkastelun perusteella on hylättävä ne kantajien nyt käsiteltävänä olevan kanneperusteen ensimmäisessä osassa esittämät väitteet, jotka perustuvat

samoihin seikkoihin kuin ne, joihin Bonino ym. vetoavat riitauttaakseen yhdessä tulkittujen työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräysten yhteensopivuuden yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kanssa (ks. edellä 127—129 kohta).

162 On nimittäin huomattava, että 14.9.1999 tehty toimi, jolla poistetaan niiltä parlamentin jäseniltä, joiden välillä ei TDI-ryhmän muodostamisesta ilmoittaneiden jäsenten tavoin ole samansuuntaisia poliittisia kantoja, mahdollisuus muodostaa yhdessä parlamentin sisäisissä määräyksissä tarkoitettu poliittinen ryhmä ja annetaan näille jäsenille sitoutumattoman jäsenen asema, on vain seuraus heidän laiminlyönnistään noudattaa työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa asetettua poliittisia kantoja koskevaa vaatimusta, minkä vuoksi heihin sovelletaan työjärjestyksen 30 artiklassa määrättyä ratkaisua, joka koskee niitä jäseniä, jotka eivät täytä tätä vaatimusta.

163 Näiden määräysten yhteensopivuutta yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kanssa ei voida kuitenkaan kiistää (ks. edellä 144—159 kohta).

164 Tästä seuraa, että 14.9.1999 tehdyn toimen ei voida katsoa olevan ristiriidassa tämän periaatteen kanssa.

165 Lisäksi on todettava, että se erilainen kohtelu, johon kantajat vetoavat väitteidensä tueksi ja jonka kohteena ovat sitoutumattoman jäsenen aseman johdosta ne parlamentin jäsenet, joita 14.9.1999 tehty toimi koskee heidän hoitaessaan edustajantointaan (ks. edellä 155 ja 156 kohta), ei johdu tästä toimesta, vaan edellä 156 kohdassa mainituista parlamentin sisäisistä määräyksistä, joiden laillisuutta kantajat eivät kuitenkaan ole saattaneet kyseenalaisiksi.

166 Niinpä on syytä huomata asian T-327/99 osalta sen lisäksi, mitä on todettu edellä 158 kohdassa, että Kansallinen Rintama, joka korostaa ensin sitoutumattomien jäsenten kohtelun erilaisuutta eri suhteissa poliittisten ryhmien jäseniin verrattuna, toteaa tämän jälkeen seuraavaa:

"Tämä menee niin pitkälle, että voidaan perustellusti kysyä, eikö olisi kyseenalaistettava työjärjestyksen ne määräykset, joihin tällainen syrjintä perustuu. Tällainen ei kuitenkaan ole nyt kyseessä olevan kanteen kohde" (kannekirjelmä, s. 8).

167 Kantajat vahvistivat suullisessa käsittelyssä, että he eivät esitä väitettä edellä 156 kohdassa mainittujen sisäisten määräysten lainvastaisuudesta.

168 Kaiken edellä esitetyn perusteella tämän kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

Kanneperusteen toinen osa

169 Kantajat väittävät kaikissa kolmessa asiassa, että 14.9.1999 tehty toimi on perusteetonta syrjintää, koska sillä kielletään TDI-ryhmän muodostaminen, kun taas aikaisempien vaalikausien aikana on sallittu useiden teknisten ryhmien eli CDI-ryhmän, Vihreä liitto — eurooppalainen vaihtoehto -nimisen liiton, Agalev-Écolon, Euroopan yhteisöön kuulumista vastustavan tanskalaisen kansanliikkeen ja Euroopan parlamentin vapaan eurooppalaisen liiton muodostaman sateenkaariryhmän, CTDI-ryhmän ja Sateenkaariryhmä Euroopan parlamentissa

-nimisen ryhmän muodostaminen. Kansallinen Rintama mainitsee myös, että edellisten vaalikausien aikana on sallittu Kansakuntien Eurooppa -nimisen ryhmän muodostaminen.

170 Kantajien mukaan se, että kuluvalla vaalikaudella sallittiin EDD-ryhmän muodostaminen, joka heidän käsityksensä mukaan on mitä suurimmassa määrin tekninen ryhmä, vahvistaa 14.9.1999 tehdyn toimen syrjivää luonnetta TDI-ryhmän jäseniin nähden.

171 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa edellä 100—124 kohdassa esitetystä tarkastelusta ilmenevän, että parlamentti totesi täysin perustellusti, ettei TDI-ryhmää tämän ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan vastaisuuden vuoksi ollut olemassa, koska kyseisen ryhmän osapuolet olivat avoimesti sulkeneet keskinäisten poliittisten kantojensa samansuuntaisuuden kokonaan pois ja kieltäneet tämän ryhmän poliittisen luonteen. Näin ollen kantajat eivät missään tapauksessa voi menestyksellisesti vedota siihen, että parlamentti on arvioinut kahdessa edeltävässä kohdassa mainittujen ryhmien muodostamisesta tehtyjä ilmoituksia eri tavalla.

172 Lisäksi on syytä todeta, että kantajat eivät ole kiistäneet parlamentin väitettä, jonka mukaan näiden eri ryhmien muodostamisesta ilmoittaneet parlamentin jäsenet eivät missään tapauksessa kieltäneet keskinäisten poliittisten kantojensa kaikkea samansuuntaisuutta avoimesti kuten ne parlamentin jäsenet, jotka ilmoittivat TDI-ryhmän muodostamisesta. TDI-ryhmän ja näiden muiden ryhmien tilanteita ei voida pitää vertailukelpoisina, joten ensiksi mainitun ryhmän ja viimeksi mainittujen ryhmien erilainen kohtelu on perusteltua.

173 Bonino ym. toteavat tältä osin, että parlamentin väitteestä seuraa, että poliittisia kantoja koskevasta edellytyksestä tulee yksinomaan muotoa koskeva vaatimus, joka täyttyy heti, kun parlamentin jäsenet, jotka ilmoittavat järjestäytyvänsä ryhmäksi, eivät avoimesti kiellä keskinäisten poliittisten kantojensa kaikkea

samansuuntaisuutta. Tällainen väite merkitsee heidän mukaansa työjärjestyksen 29 artiklan ulottuvuuden vääristymistä. Lisäksi he huomauttavat, ettei se seikka, ettei poliittisten kantojen kaikkea samansuuntaisuutta ole edellä 169 ja 170 kohdassa mainittujen ryhmien jäsenten puolesta nimenomaisesti kielletty, kätke näiden ryhmien jäsenten välisiä äärimmäisen suuria poliittisia eroja. Bonino ym. katsovat myös, ettei sellaisen ryhmän, joka TDI-ryhmän tavoin kieltää avoimesti kaiken poliittisten kantojen samansuuntaisuuden osapuoltensa välillä, ja sellaisen ryhmän, joka CDI-ryhmän tavoin ilmoittaa nimenomaisesti, että sen jokainen jäsen säilyttää poliittisen ohjelmansa sekä puhe- ja äänestysvapautensa sekä valiokunnissa että täysistunnoissa, ole minkäänlaista eroa.

174 Kantajien väitettä ei voida kuitenkaan hyväksyä. On nimittäin huomattava, että poliittisten kantojen samansuuntaisuuden kieltäminen TDI-ryhmän osapuolten välillä ei ole yksinomaan muotoa koskeva seikka, kuten edellä 110—114 kohdassa esitetystä tarkastelusta ilmenee. Kieltäminen perustui kyseisten osapuolten harkittuun tahtoon, sillä nämä osapuolet halusivat välttää sen, että heidän välillään katsottaisiin olevan tällaista samansuuntaisuutta. Koska parlamentti joutui kohtaamaan näin selvän kiellon, se voi vain ottaa huomioon tämän poliittisten kantojen samansuuntaisuuden puuttumisen ja todeta, ettei TDI-ryhmää työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa määrätyn vaatimuksen vastaisuuden vuoksi ollut olemassa sillä uhalla, että tämä määräys muutoin olisi menettänyt kaiken käytännön merkityksensä.

175 Sitä vastoin se, ettei poliittisten kantojen samansuuntaisuutta ollut edellä 169 ja 170 kohdassa mainittujen ryhmien osalta nimenomaisesti kielletty, on voinut johtaa siihen, että kaikkien asiaan vaikuttavien seikkojen valossa on ollut syytä katsoa, etteivät näiden ryhmien osapuolten väliset poliittiset erot, teknisen ryhmän nimen antaminen joillekin niistä tai CTDI-ryhmän osalta ne käytännön syyt, joihin kyseessä olleet parlamentin jäsenet ryhmän muodostamisilmoituksessaan vetosivat, sulkeneet pois poliittisten kantojen samansuuntaisuuden vähäisintä määrää näiden ryhmien jäsenten väliltä eivätkä oikeuttaneet saattamaan edellä 103 kohdassa mainittua poliittisia kantoja koskevaa olettamaa kyseenalaiseksi.

176 Seikka, johon Bonino ym. vetoavat CDI-ryhmän osalta, eli että tämän ryhmän jäsenet säilyttivät ryhmän muodostamisilmoituksen perusteella poliittisen riip-

pumattomuutensa ja puhe- ja äänestysvapautensa sekä valiokunnissa että täysistunnoissa, ei — sikäli kuin tämä seikka oletetaan toteennäytetyksi — ole edellä 91, 108 ja 109 kohdassa esitettyjen syiden johdosta sellainen, että sen perusteella voitaisiin osoittaa edellä esitetty arviointi vääräksi. Tämä sama toteamus pätee CTDI-ryhmän osalta sen jäsenten poliittista riippumattomuutta koskevaan ilmoitukseen nähden.

177 Erityisesti EDD-ryhmän osalta on syytä lisäksi todeta, että — toisin kuin Kansallinen Rintama väittää kirjelmissään — tämän ryhmän nimi ilmentää sellaista poliittista näkemystä Euroopasta, joka on yhteinen tähän ryhmään liittyneille parlamentin jäsenille ja joka heijastuu myös sen marraskuussa 1999 hyväksytyistä säännöistä.

178 Näissä säännöissä, jotka parlamentti on liittänyt asiakirja-aineistoon, todetaan nimittäin seuraavaa:

"Ryhmä on avoinna jäsenille, jotka kannattavat Euroopan itsenäisten kansallisvaltioiden liittoa, ja se hyväksyy Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeuksia ja parlamentaarista demokratiaa koskevan julistuksen.

EDD kannattaa sellaisen kansallisvaltioista koostuvan vakaan ja demokraattisen Euroopan rakentamista, joka perustuu sen kansojen moninaisuuksille ja näiden kulttuureille. EDD on avoinna henkilöille, jotka suhtautuvat pidättyvästi Euroopan lisääntyvään yhdentymiseen ja keskittymiseen."

179 Näiden toteamusten perusteella voidaan katsoa, että EDD-ryhmään liittyvillä parlamentin jäsenillä on samansuuntaisia poliittisia kantoja, joille on tunnus-

omaista halu taata jäsenvaltioiden suvereniteetti ja Euroopan kansojen moninaisuus ja olla antamatta Euroopan yhdentymiselle ja keskittymiselle kohtuuttoman suurta merkitystä. Nämä toteamukset selittävät osaltaan sen, ettei parlamentti katsonut, että sen olisi pitänyt saattaa kyseenalaiseksi tämän ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa asetetun vaatimuksen mukaisuus.

180 On syytä vielä täsmentää, että toisin kuin Kansallinen Rintama väittää, EDD-ryhmän jäsenten epäyhtenäisellä äänestyskäyttäytymisellä täysistunnoissa ei voida katsoa niiden syiden johdosta, jotka on esitetty edellä 91 kohdassa, olevan mitään merkitystä arvioitaessa sitä, onko tämä ryhmä työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukainen. Front national ei voi näin ollen vedota menestyksellisesti tähän seikkaan nyt esillä olevan kanneperusteen tueksi.

181 Edellä esitetystä ilmenee, että kantajien väitteet, jotka koskevat perusteetonta syrjintää TDI-ryhmän ja edellä 169 ja 170 kohdassa mainittujen ryhmien välillä, on hylättävä.

182 Martinez ja de Gaulle väittävät lisäksi, että näistä viimeksi mainituista ryhmistä esitetyt esimerkit ovat synnyttäneet viimeisimmän 20 vuoden aikana perustellun luottamuksen siihen, että tekniset ryhmät sallitaan parlamentissa. Näin ollen 14.9.1999 tehdyllä toimella, jolla kiellettiin TDI-ryhmä, loukattiin heidän käsityksensä mukaan luottamuksensuojan periaatetta.

183 Tältä osin on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan luottamuksensuojan periaate, joka kuuluu yhteisön perustavanlaatuisiin periaatteisiin

(ks. erityisesti asia C-104/97 P, Atlanta v. Euroopan yhteisö, tuomio 14.10.1999, Kok. 1999, s. I-6983, 52 kohta), edellyttää, että kyseessä oleva yhteisön toimielin on antanut niille, joita asia koskee, täsmällisiä takeita, joiden vuoksi heille on syntynyt perusteltuja odotuksia (ks. asia T-489/93, Unifruit Hellas v. komissio, tuomio 15.12.1994, Kok. 1994, s. II-1201, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen sekä asia T-113/96, Dubois et Fils v. komissio, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. II-125, 68 kohta).

184 Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa sitä seikkaa, ettei parlamentti vastustanut sellaisten ryhmien muodostamisilmoituksia, joilla ei ollut samoja tunnuspiirteitä kuin TDI-ryhmällä (ks. edellä 172—180 kohta), ei voida kuitenkaan pitää täsmällisenä takeena, jonka vuoksi tämän ryhmän muodostamisesta ilmoittaneiden parlamentin jäsenten mielessä olisi syntynyt kyseisen ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuutta koskevia perusteltuja odotuksia.

185 Lisäksi on todettava, että TDI-ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuus on kiistetty siitä lähtien, kun tämän ryhmän muodostamisesta ilmoitettiin. Asiakirja-aineistosta ei myöskään ilmene, että tämän ryhmän muodostamisesta ilmoittaneet parlamentin jäsenet olisivat sen lainmukaisuuden kyseenalaistamisen ajankohdan ja 14.9.1999 tehdyn toimen hyväksymisen välisenä aikana saaneet yhdeltäkään parlamentin elimeltä täsmällisiä takeita, joiden vuoksi heille olisi voinut syntyä perusteltu luottamus siihen, että TDI-ryhmä on edellä mainitun määräyksen mukainen.

186 Tästä seuraa, että Martinezin ja de Gaullen väite, joka koskee luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista, on hylättävä.

187 Kaiken edellä esitetyn perusteella tämän kanneperusteen toinen osa on hylättävä.

Kanneperusteen kolmas osa

188 Kantajat väittävät kaikissa kolmessa asiassa, että parlamentin nykyisten poliittisten ryhmien lainmukaisuutta ei ole koskaan saatettu kyseenalaiseksi. He katsovat, että voidaan epäillä sitä, onko näiden ryhmien jäsenillä ollut samansuuntaisia poliittisia kantoja viime aikojen arkaluonteisia poliittisia kysymyksiä koskevissa äänestyksissä, joissa TDI-ryhmän jäsenet ovat heidän mukaansa sen sijaan osoittaneet suurta poliittista yhtenäisyyttä. He katsovat, että tämä toteamus vahvistaa 14.9.1999 tehdyn toimen syrjivää luonnetta.

189 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa kuitenkin edellä 100—124 kohdassa esitetystä tarkastelusta ilmenevän, että parlamentti on perustellusti todennut, ettei TDI-ryhmää ollut sen työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan vastaisuuden takia olemassa, koska tämän ryhmän osapuolet kielsivät nimenomaisesti kaiken poliittisten kantojen samansuuntaisuuden välillään. Kyseisessä tarkastelussa todettiin, ettei tämän ryhmän jäsenten yhtenäinen äänestyskäyttäytyminen viimeaikaisissa istunnoissa ollut omiaan horjuttamaan parlamentin arvioinnin oikeellisuutta (ks. edellä 123 ja 124 kohta).

190 Tässä tilanteessa kantajat eivät voi menestyksellisesti vedota siihen, että parlamentti on arvioinut nykyisen parlamentin muodostavien poliittisten ryhmien muodostamisilmoituksia eri tavalla.

191 Lisäksi on todettava, että kantajat eivät ole esittäneet yhtään seikkaa, joka osoittaisi, että nämä ryhmät olisivat TDI-ryhmän tavoin kieltäneet avoimesti poliittisen luonteensa. Niiden äänten epäyhtenäisyyttä, jotka samaan poliittiseen ryhmään kuuluvat jäsenet ovat ilmaisseet yksittäisissä kysymyksissä, ei edellä 91 kohdassa esitettyjen syiden johdosta voida tältä osin pitää sellaisena seikkana.

192 Edellä esitetyn perusteella tämän kanneperusteen kolmas osa on hylättävä.

193 Kolmas kanneperuste on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

Neljäs kanneperuste, joka koskee demokratian periaatteen loukkaamista

194 Kantajat väittävät asioissa T-222/99 ja T-329/99, että riidanalainen toimi loukkaa demokratian periaatetta, joka on jäsenvaltioille yhteinen ja johon Euroopan rakentaminen perustuu (EU 6, EU 7, EU 49 ja EY 309 artikla; julkisasiamies Tesauron ratkaisuehdotus edellä 57 kohdassa mainitussa asiassa C-58/94, Alankomaat v. neuvosto, s. I-2171, 19 kohta). Kantajat toteavat tämän periaatteen tarkoittavan sitä, että kansalaiset osallistuvat vallankäyttöön kansanedustuslaitoksen välityksellä (asia T-135/96, UEAPME v. neuvosto, tuomio 17.6.1998, Kok. 1998, s. II-2335, 88 kohta).

195 Bonino ym. katsovat, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa TDI-ryhmän muodostamista koskeva kielto estää riippumattomia parlamentin jäseniä saamasta poliittisille ryhmille tarkoitettuja etuja ja rajoittaa vakavasti heille demokraattisesti uskotun edustajantoimen hoitamista. Tällainen kielto vaikuttaa näin ollen myös valitsijoiden poliittiseen edustamiseen.

196 Yhteisön oikeuden monista tulkintamahdollisuuksista olisi kuitenkin valittava se, joka antaa parhaat mahdollisuudet Euroopan unionin demokraattisten arvojen täydelle toteuttamiselle (julkisasiamies Tesauron ratkaisuehdotus asiassa C-300/89, komissio v. neuvosto, tuomio 11.6.1991, Kok. 1991, s. I-2867, s. I-2878; Kok. Ep. XI, s. I-211).

197 Työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan osalta olisi tämän määräyksen mahdollisista eri tulkinnoista näin ollen annettava etusija sille, jolla parhaiten edistetään demokratian periaatteen toteutumista ja kansalaisten osallistumista vallankäyttöön kansanedustuslaitoksen välityksellä (edellä 196 kohdassa mainittu asia komissio v. neuvosto).

198 Bonino ym. vetoavat edellä 194—197 kohdassa esitettyihin väitteisiin myös yhdessä tulkittujen työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräysten laillisuuden riitauttamisen tueksi, sillä heidän käsityksensä mukaan nämä määräykset ovat demokratian periaatteen vastaisia.

199 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että on syytä tutkia ensin tämä edellä 133—140 kohdassa esitetyillä perusteilla tutkittavaksi otettava lainvas-

taisuusväite siltä osin kuin se perustuu edellä mainitun periaatteen loukkaamiseen edellä 194—197 kohdassa selostettujen väitteiden sekä edellä 142 kohdassa esitettyjen ja Boninon ym. tässä yhteydessä toistamien väitteiden valossa.

200 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa tältä osin, että vaikka demokratian periaate on tosin seikka, johon Euroopan unioni perustuu (edellä 194 kohdassa mainittu asia UEAPME v. neuvosto, tuomion 89 kohta), tämä periaate ei ole esteenä sille, että parlamentti hyväksyy sen sisäistä organisointia koskevia toimenpiteitä, joilla pyritään — kuten työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdalla ja 30 artiklalla — siihen, että se voisi omien ominaispiirteidensä pohjalta täyttää mahdollisimman hyvin toimielimelle asetetun tehtävän ja päästä niihin päämääriin, joita sillä perustamissopimuksen mukaan on (ks. edellä 144—149 kohta).

201 On totta, että työjärjestyksen 30 artiklassa tarkoitetut sitoutumattomat jäsenet jäävät tehtäväänsä hoitaessaan ilman niitä etuja, jotka poliittiset ryhmät saavat niille annettujen monien parlamentaaristen, taloudellisten, hallinnollisten ja aineellisten oikeuksien perusteella. Tällainen tilanne ei kuitenkaan johdu, kuten edellä 155 ja 156 kohdassa todettiin, yhdessä tulkituista työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräyksistä, vaan edellä 156 kohdassa mainituista parlamentin sisäisistä määräyksistä.

202 Parlamentin asiana on kyllä tarkistaa edellä 157 kohdassa mainituin edellytyksin ja yhteisöjen tuomioistuinten mahdollisen valvonnan alaisena, onko edellä 201 kohdassa todettu tilanne kaikilta osiltaan yhteensopiva demokratian periaatteen kanssa. Tämän periaatteen mukaan ei voida sallia sitä, että parlamentin jäsenet, jotka on demokraattisesti valittu parlamentaariseen edustajantoimeen, joutuvat toteamaan, että kyseisen edustajantoimen hoitamisen ehtoihin vaikutetaan heidän poliittiseen ryhmään kuulumattomuutensa vuoksi enemmän kuin on tarpeen niiden hyväksyttävien päämäärien toteuttamiseksi, joihin parlamentti pyrkii poliittisiin ryhmiin perustuvan organisaationsa avulla.

203 Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa on kuitenkin muistettava, etteivät Bonino ym. vetoa edellä 156 kohdassa mainittujen sisäisten määräysten lainvastaisuuteen (ks. edellä 158 kohta).

204 Joka tapauksessa sillä, että jollakin näistä sisäisistä määräyksistä mahdollisesti loukattaisiin demokratian periaatetta, voitaisiin vaikuttaa vain asianomaisen määräyksen ja parlamentin sen perusteella hyväksymän toimen lainmukaisuuteen. Sillä ei sitä vastoin voitaisi horjuttaa tarkastelua, joka on esitetty edellä 144—149 ja 200 kohdassa.

205 Edellä esitetystä tarkastelusta (ks. edellä 200—204 kohta) seuraa, että väite työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan lainvastaisuudesta on hylättävä perusteettomana siltä osin kuin se perustuu demokratian periaatteen loukkaamiseen.

206 Tämän saman tarkastelun perusteella on hylättävä ne kantajien tämän kanneperusteen yhteydessä esittämät väitteet, jotka perustuvat samoihin seikkoihin kuin ne, joihin Bonino ym. ovat vedonneet riitauttaakseen sen, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräykset, niitä yhdessä tarkasteltaessa, ovat yhteensopivia demokratian periaatteen kanssa (ks. edellä 194—198 kohta).

207 On nimittäin huomattava, että 14.9.1999 tehty toimi, jolla poistetaan niiltä parlamentin jäseniltä, joiden välillä ei TDI-ryhmän muodostamisesta ilmoittaneiden jäsenten tavoin ole samansuuntaisia poliittisia kantoja, mahdollisuus muodostaa yhdessä parlamentin sisäisissä määräyksissä tarkoitettu poliittinen ryhmä ja annetaan heille sitoutumattoman jäsenen asema, on vain seuraus siitä, että he eivät ole noudattaneet työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa asetettua

poliittisia kantoja koskevaa vaatimusta, minkä vuoksi heihin sovelletaan työjärjestyksen 30 artiklassa määrättyä ratkaisua, joka koskee niitä jäseniä, jotka eivät täytä tätä vaatimusta (ks. edellä 162 kohta).

208 Näiden kummankaan määräyksen yhteensopivuutta demokratian periaatteen kanssa ei voida kuitenkaan kiistää. Edellä 144—149 ja 200 kohdassa esitetystä tarkastelusta ilmenee nimittäin, että näillä määräyksillä pyritään siihen, että parlamentti voisi mahdollisimman hyvin täyttää toimielimelle asetetun tehtävän ja päästä niihin päämääriin, joita sillä perustamissopimuksen mukaan on.

209 Näin ollen 14.9.1999 tehtyä tointa ei voida pitää demokratian periaatteen vastaisena.

210 Lisäksi on todettava, että ne rajoitukset, joihin kantajat vetoavat kanneperusteensa tueksi (ks. edellä 195 kohta) ja joista joutuvat kärsimään ne parlamentin jäsenet, joita 14.9.1999 tehty toimi koskee heidän hoitaessaan tehtäväänsä, eivät johdu tästä toimesta, vaan edellä 156 kohdassa mainituista parlamentin sisäisistä määräyksistä, joiden laillisuutta kantajat eivät ole kuitenkaan kiistäneet nyt käsiteltävinä olevien kumoamiskanteiden yhteydessä (ks. edellä 166 ja 167 kohta).

211 Edellä esitetyn perusteella neljäs kanneperuste on hylättävä.

Viides kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista

212 Bonino ym. väittävät, että 14.9.1999 tehdyllä toimella loukataan suhteellisuusperiaatetta. He katsovat, että jos työjärjestyksen 29 artiklaa, johon TDI-ryhmän

muodostaminen perustuu, tulkitaan joustavasti, voidaan — päinvastoin kuin edellä mainitulla toimella — sovittaa yhteen parlamentin tehokkaaseen organisointiin liittyvät vaatimukset ja kaikille parlamentin jäsenille annettavat takeet siitä, että he voivat hoitaa täysipainoisesti edustajantointaan.

213 Bonino ym. vetoavat näihin väitteisiin myös yhdessä tulkittujen työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräysten lainvastaisuudesta esittämänsä väitteen tueksi.

214 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että on syytä tutkia ensin edellä 133—140 kohdassa esitetyillä perusteilla tutkittavaksi otettava lainvastaisuusväite siltä osin kuin se perustuu suhteellisuusperiaatteen loukkaamiseen edellä 219 kohdassa selostettujen väitteiden sekä edellä 142 kohdassa esitettyjen ja Boninon ym. tässä yhteydessä toistamien väitteiden valossa.

215 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan suhteellisuusperiaate edellyttää, että yhteisön toimielinten säädöksillä, päätöksillä ja muilla toimenpiteillä ei saa ylittää sitä, mikä on tarkoituksenmukaista ja tarpeellista tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi, jolloin on selvää, että jos on mahdollista valita usean tarkoituksenmukaisen toimenpiteen välillä, näistä on valittava vähiten velvoittava (ks. esim. asia 15/83, Denkavit Nederland, tuomio 17.5.1984, Kok. 1984, s. 2171, 25 kohta ja asia 265/87, Schräder, tuomio 11.7.1989, Kok. 1989, s. 2237, 21 kohta; Kok. Ep. X, s. 109).

216 Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa edellä 144—149 kohdassa esitetystä tarkastelusta ilmenee, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräykset, niitä yhdessä tulkittaessa, ovat sisäistä organisointia koskevia tarkoituksenmukaisia ja tarpeellisia toimenpiteitä edellä mainituissa kohdissa kuvailtujen hyväksyttävien päämäärien saavuttamiseksi. Parlamentti voi, kun

otetaan huomioon sille ominaiset tunnuspiirteet ja sen toimintaa koskevat rajoitteet, täyttää toimielimelle annetut tehtävät ja päästä perustamissopimuksessa sille asetettuihin päämääriin ainoastaan sellaisten parlamentin jäsenten muodostamien ryhmien avulla, joilla on samansuuntaisia poliittisia kantoja työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Jos niiden parlamentin jäsenten välillä, jotka ilmoittavat muodostavansa työjärjestyksen 29 artiklassa tarkoitetun ryhmän, ei ole ollenkaan samansuuntaisia poliittisia kantoja, parlamentti voi vain — uhalla, että muutoin vaarannetaan niiden hyväksyttävien päämäärien toteuttaminen, joihin se pyrkii poliittisiin ryhmiin perustuvan organisaationsa avulla — kieltää tällaisen ryhmän muodostamisen ja katsoa näiden parlamentin jäsenten olevan sitoutumattomia jäseniä työjärjestyksen 30 artiklassa määrätyllä tavalla.

217 Tästä seuraa, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräyksiä, niitä yhdessä tulkittaessa, ei voida pitää toimenpiteinä, joilla ylitetään suhteellisuusperiaatteen vastaisesti se, mikä on tarkoituksenmukaista ja tarpeellista edellä 216 kohdassa tarkoitettujen hyväksyttävien päämäärien saavuttamiseksi.

218 On totta, että työjärjestyksen 30 artiklassa tarkoitetut sitoutumattomat parlamentin jäsenet eivät saa tehtäväänsä hoitaessaan samoja etuja kuin ne parlamentin jäsenet, jotka ovat poliittisten ryhmien jäseniä. Tällainen tilanne ei kuitenkaan johdu, kuten on todettu edellä 155 ja 156 kohdassa, työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräyksistä, niitä yhdessä tulkittaessa, vaan edellä 156 kohdassa mainituista parlamentin sisäisistä määräyksistä.

219 Parlamentin asiana on tosin tarkistaa edellä 157 kohdassa mainituin edellytyksin ja yhteisöjen tuomioistuinten mahdollisen valvonnan alaisena, onko tällainen tilanne yhteensopiva suhteellisuusperiaatteen kanssa tutkimalla kunkin edellä 156 kohdassa mainitun sisäisen määräyksen osalta, voitaisiinko vähemmän velvoittavalla ratkaisulla päästä yhtä tarkoituksenmukaisella tavalla niihin hyväksyttäviin päämääriin, joihin parlamentti pyrkii poliittisiin ryhmiin perustuvan organisaationsa avulla.

220 Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa on kuitenkin muistettava, että Bonino ym. eivät vetoa edellä 219 kohdassa mainittujen sisäisten määräysten lainvastaisuuteen (ks. edellä 158 kohta).

221 Joka tapauksessa sillä, että jollakin näistä sisäisistä määräyksistä mahdollisesti loukattaisiin suhteellisuusperiaatetta, voitaisiin vaikuttaa vain asianomaisen määräyksen ja parlamentin sen perusteella hyväksymän toimen lainmukaisuuteen. Sillä ei sitä vastoin voitaisi horjuttaa tarkastelua, joka on esitetty edellä 144—149 ja 215—217 kohdassa.

222 Edellä esitetystä tarkastelusta (ks. edellä 215—221 kohta) seuraa, että väite työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan lainvastaisuudesta on hylättävä perusteettomana siltä osin kuin se perustuu suhteellisuusperiaatteen loukkaamiseen.

223 Edellä 144—160, 200—205 ja 215—222 kohdassa esitetyn perusteella on näin ollen hylättävä Boninon ym. väite työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräysten lainvastaisuudesta.

224 Tämän saman tarkastelun perusteella on hylättävä ne Boninon ym. tämän kanneperusteen yhteydessä esittämät väitteet, jotka perustuvat samoihin seikkoihin kuin ne, joihin nämä kantajat ovat vedonneet riitauttaakseen sen, että työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan ja 30 artiklan määräykset ovat sopusoinnussa suhteellisuusperiaatteen kanssa (ks. edellä 212 ja 213 kohta).

225 On nimittäin huomattava, että 14.9.1999 tehty toimi, jolla poistetaan niiltä parlamentin jäseniltä, joiden välillä ei TDI-ryhmän muodostamisesta ilmoittaneiden jäsenten tavoin ole samansuuntaisia poliittisia kantoja, mahdollisuus muodostaa yhdessä parlamentin sisäisissä määräyksissä tarkoitettu poliittinen ryhmä ja annetaan heille sitoutumattoman jäsenen asema, on vain seuraus siitä, että he eivät ole noudattaneet työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa asetettua poliittisia kantoja koskevaa vaatimusta, minkä vuoksi heihin sovelletaan työjärjestyksen 30 artiklassa määrättyä ratkaisua, joka koskee niitä jäseniä, jotka eivät täytä tätä vaatimusta (ks. edellä 162 kohta).

226 Näiden kummankaan määräyksen yhteensopivuutta yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kanssa ei voida kuitenkaan kiistää (ks. edellä 144—149 kohta ja 215—217 kohta).

227 Näin ollen 14.9.1999 tehtyä tointa ei voida pitää suhteellisuusperiaatteen vastaisena.

228 Lisäksi on todettava, että se epätasapaino, jonka Bonino ym. väittävät vallitsevan parlamentin tehokasta organisointia koskevien vaatimusten ja niiden takeiden välillä, jotka kaikille parlamentin jäsenille annetaan siitä, että he voivat hoitaa täysipainoisesti parlamentaarista edustajantointaan (ks. edellä 212 kohta), ei johdu 14.9.1999 tehdystä toimesta, vaan edellä 156 kohdassa mainituista parlamentin sisäisistä määräyksistä, joiden laillisuutta kantajat eivät ole kuitenkaan saattaneet kyseenalaisiksi (ks. edellä 158 ja 167 kohta).

229 Edellä esitetyn perusteella viides kanneperuste on hylättävä.

Kuudes kanneperuste, joka koskee yhdistymisvapauden periaatteen loukkaamista

230 Martinez ja de Gaulle väittävät, että 14.9.1999 tehdyllä toimella loukataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 11 artiklassa taattua yhdistymisvapautta. He katsovat, että parlamentin jäsenillä täytyy tämän vapauden nimissä olla oikeus järjestäytyä ryhmiksi, jotta he voivat saada kaikki demokratian moitteettomalle toiminnalle tarpeelliset oikeudet ilman, että heihin silti sovellettaisiin heitä velvoittavaa ja heidän poliittista itsenäisyyttään ja demokratian kehitystä loukkaavaa poliittista ohjelmaa. He katsovat, että sillä, että parlamentti kielsi TDI-ryhmän muodostamisen, vaikka tämän ryhmän avulla pyrittiin näiden kantajien käsityksen mukaan oikeutetusti lopettamaan sitoutumattomiin parlamentin jäseniin kohdistunut syrjintä, loukattiin poliittisista syistä yhdistymisvapautta.

231 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että yhdistymisvapauden periaate, joka on vahvistettu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 11 artiklassa ja joka pohjautuu jäsenvaltioiden yhteiseen valtiosääntöperinteeseen, kuuluu niihin perusoikeuksiin, joita yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan — joka on vahvistettu Euroopan yhtenäisasiakirjan johdanto-osassa ja EU 6 artiklan 2 kohdassa — suojataan yhteisön oikeusjärjestyksessä (ks. muun muassa asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995, Kok. 1995, s. I-4921, 79 kohta ja asia C-235/92 P, Montecatini v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4539, 137 kohta).

232 On kuitenkin korostettava, että vaikka katsottaisiin, että yhdistymisvapauden periaatetta voidaan soveltaa parlamentin sisäiseen organisaatioon, se ei ole ehdoton. Yhdistymisoikeutta voidaan rajoittaa perustelluista syistä, kunhan tällaisilla rajoituksilla ei puututa tähän oikeuteen tavoitellun päämäärän kannalta suhteettomasti ja tavalla, jota ei voida hyväksyä ja jolla loukattaisiin näiden oikeuksien keskeistä sisältöä (ks. vastaavasti asia 5/88, Wachauf, tuomio

13.7.1989, Kok. 1989, s. 2609, 18 kohta ja asia C-292/97, Karlsson ym., tuomio 13.4.2000, Kok. 2000, s. I-2737, 45 kohta; ks. myös asia Le Compte, Van Leuven ja De Meyere, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.6.1981, A-sarja, nro 43, 65 kohta).

233 Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa yhdistymisvapauden periaate ei ole esteenä sille, että parlamentti sisäisen organisaatiovaltansa nojalla asettaa parlamentin jäsenten ryhmän muodostamisen edellytykseksi parlamentissa samansuuntaisia poliittisia kantoja koskevan vaatimuksen, joka on niiden hyväksyttävien päämäärien sanelema, joihin se pyrkii (ks. edellä 145—149 kohta), ja kieltää, siten kuin 14.9.1999 tehdystä toimesta seuraa, sellaisen ryhmän muodostamisen, joka TDI-ryhmän tavoin ei selvästi ole tällaisen vaatimuksen mukainen. Tällaiset perusteltujen syiden mukaiset toimenpiteet eivät vaikuta asianomaisten parlamentin jäsenten oikeuteen järjestäytyä ryhmäksi, mikäli he noudattavat työjärjestyksessä tässä tarkoituksessa määrättyjä edellytyksiä.

234 Tässä tilanteessa Martinez ja de Gaulle eivät voi menestyksellisesti vedota yhdistymisvapauden periaatteeseen kiistääkseen parlamentin hyväksymän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa koskevan tulkinnan pätevyyden ja kyseenalaistaakseen sen, ettei parlamentti tunnustanut TDI-ryhmää.

235 Edellä esitetyn perusteella kuudes kanneperuste on hylättävä.

Seitsemäs kanneperuste, joka koskee jäsenvaltioiden yhteisten parlamentaaristen perinteiden noudattamatta jättämistä

236 Martinez ja de Gaulle väittävät, että 14.9.1999 tehdyllä toimella, jolla parlamentti kielsi sekaryhmien muodostamisen, vaikka tällainen kielto ei perustu

työjärjestyksen 29 artiklaan, parlamentti hyväksyi tästä määräyksestä tulkinnan, joka poikkeaa siitä, joka on omaksuttu useimpien jäsenvaltioiden lainsäädännössä ja parlamentaarisessa käytännössä. He mainitsevat tilanteen, joka on voimassa Italian ja Espanjan kansanedustuslaitoksissa, joissa riippumattomat jäsenet heidän mukaansa kirjataan viran puolesta sekaryhmään, joka saa saman aseman ja samat oikeudet kuin poliittiset ryhmät.

237 Martinez ja de Gaulle korostavat myös Saksan parlamentaarisen järjestelmän ominaispiirteitä. Tässä järjestelmässä, joka heidän mukaansa on rakenteeltaan samanlainen kuin Euroopan parlamentaarinen järjestelmä, sallitaan parlamentaaristen sekaryhmien perustaminen Bundestagin suostumuksella. Lisäksi Saksan perustuslakituomioistuimen oikeuskäytännössä taataan heidän mukaansa poliittiseen ryhmään kuulumattomille kansanedustajille vastaavat oikeudet kuin tällaiseen ryhmään kuuluvilla edustajilla on. Martinez ja de Gaulle katsovat, että Saksan parlamentaarisella järjestelmällä, jota pidetään Euroopan tiukimpana, loukataan näin ollen kansanedustajien yksilöllisiä oikeuksia vähemmän kuin järjestelmällä, joka seuraa parlamentin 14.9.1999 tekemän toimen mukaisesta tulkinnasta.

238 Kansallinen Rintama toteaa, että yhtä laajamittaista syrjintää kuin sitoutumattomien jäsenten ja poliittisten ryhmien jäsenten välillä Euroopan parlamentissa ei ole löydettävissä yhdestäkään kansallisesta kansanedustuslaitoksesta. Esimerkit, jotka koskevat eri jäsenvaltioissa voimassa olevia parlamentaarisia käytäntöjä (Espanjan kuningaskunta, Italian tasavalta, Alankomaiden kuningaskunta, Suomen tasavalta, Ruotsin kuningaskunta, Itävallan tasavalta ja Saksan liittotasavalta) osoittavat Kansallisen Rintaman mukaan, että 14.9.1999 tehty toimi on selvästi parlamentaarisia käytäntöjä koskevan vertailevan oikeustieteen kannan vastainen.

239 Bonino ym. katsovat, että parlamentin kieltäytyminen myöntämästä sitoutumattomille parlamentin jäsenille poliittiseen ryhmään kuulumiseen liittyviä oikeuksia on vastoin sitä parlamentaarista käytäntöä, joka on voimassa useissa jäsenvaltioissa.

240 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo ensinnäkin, että vaikka oletettaisiin, että oikeuskäytäntöä, jonka mukaan yhteisöjen tuomioistuinten on perusoikeuksien toteutumista valvoessaan tukeuduttava jäsenvaltioiden yhteiseen valtiosääntöperinteeseen (ks. muun muassa asia 11/70, Internationale Handelsgesellschaft, tuomio 17.12.1970, Kok. 1970, s. 1125, 4 kohta; Kok. Ep. I, s. 501 ja asia 4/73, Nold v. komissio, tuomio 14.5.1974, Kok. 1974, s. 491, 13 kohta; Kok. Ep. II, s. 293), on sovellettava analogisesti jäsenvaltioiden yhteisten parlamentaaristen perinteiden osalta, niin 14.9.1999 tehdyn toimen, jolla kielletään sellaisten ryhmien perustaminen, joiden osapuolet kieltävät, kuten nyt kyseessä olevassa tapauksessa, kaiken poliittisten kantojen samansuuntaisuuden välillään, ei voida katsoa olevan jäsenvaltioiden yhteisen parlamentaarisen perinteen vastainen.

241 Kantajien kirjelmissään esittämistä toteamuksista ilmenee nimittäin korkeintaan, että teknisten ryhmien tai sekaryhmien muodostaminen on sallittua joissakin kansallisissa kansanedustuslaitoksissa.

242 Näiden toteamusten perusteella ei sitä vastoin voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että kansalliset parlamentit, jotka Euroopan parlamentin tapaan asettavat parlamentin sisäisen ryhmän muodostamisen edellytykseksi poliittisia kantoja koskevan vaatimuksen, hyväksyisivät samanlaisen TDI-ryhmän kaltaisen ryhmän muodostamisilmoitusta koskevan tulkinnan kuin parlamentti hyväksyi 14.9.1999 tehdyllä toimella. Näiden toteamusten perusteella ei voida myöskään päätellä, että kansallisten parlamenttien enemmistö olisi sellaisia, että niissä voitaisiin muodostaa TDI-ryhmän kaltainen ryhmä, jonka jäsenet ilmoittavat nimenomaisesti, ettei ryhmä ole poliittinen.

243 Tämän jälkeen on muistettava, että syrjintä, jota parlamentin väitetään harjoittavan sitoutumattomien jäsenten, jollaisia TDI-ryhmän muodostamisesta ilmoittaneet jäsenet ovat 14.9.1999 tehdyn toimen seurauksena, ja poliittisten ryhmien jäsenten välillä, ei johdu kyseisestä toimesta, vaan edellä 156 kohdassa mainituista parlamentin sisäisistä määräyksistä.

244 Tässä tilanteessa ja ilman että on tarpeen tutkia vertailevan oikeuden perusteella sitä, mikä on sitoutumattomien ja riippumattomien jäsenten asema eri kansallisissa kansanedustuslaitoksissa, kantajien väite, jonka mukaan 14.9.1999 tehdyllä toimella syrjitään jäsenvaltioille yhteisten parlamentaaristen perinteiden vastaisesti TDI-ryhmän jäseniä poliittisten ryhmien jäseniin verrattuna, on hylättävä.

245 Edellä esitetyn perusteella seitsemäs kanneperuste on hylättävä.

Kahdeksas kanneperuste, joka koskee olennaisten menettelymääräysten rikkomista

246 Kansallinen Rintama vetoaa kanneperusteeseen, joka koskee olennaisten menettelymääräysten rikkomista. Tämä kanneperuste jakautuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa Kansallinen Rintama väittää, että 14.9.1999 tehty toimi ylittää ulottuvuudeltaan sen, mitä sisältyy työjärjestyksen tulkintaan. Toisessa osassa se vetoaa siihen, että TDI-ryhmän hajottamisesta ei äänestetty täysistunnossa. Kolmannessa osassa se väittää, että on rikottu kontradiktorista periaatetta.

Kanneperusteen ensimmäinen osa

247 Kansallinen Rintama väittää tämän kanneperusteen ensimmäisessä osassa, että 14.9.1999 tehty toimi on enemmän kuin vain yleinen ja vahvistava tulkinta. Se katsoo, että tämä toimi on päätös, jolla on TDI-ryhmän muodostamisilmoituksesta lähtien alkava taannehtiva vaikutus ja jolla ryhmän muodostaminen tehdään riippuvaiseksi uudesta edellytyksestä, joka työjärjestyksen 29 sana-

muodon mukaan on vapaaehtoinen, nimittäin siitä, että kyseisen ryhmän jäsenillä on samansuuntaisia poliittisia kantoja. Kansallinen Rintama esittää väitteidensä tueksi esimerkkejä teknisistä ryhmistä, jotka on hyväksytty aikaisempien vaalikausien aikana ja nykyisellä vaalikaudella, mikä Kansallisen Rintaman mukaan osoittaa, että parlamentti on nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa mielivaltaisen harkintansa perusteella velvoittanut noudattamaan edellytystä, joka on vapaaehtoinen, ja rikkonut tapasääntöä, jota ei siihen mennessä ollut koskaan kyseenalaistettu.

248 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsityksen mukaan Front nationalin kanneperusteen tässä osassa esittämillä väitteillä pyritään vetoamaan ensinnäkin siihen, että parlamentti rikkoi olennaisia menettelymääräyksiä, kun se 14.9.1999 päättämällään toimella päätti paitsi hyväksyä perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ehdottaman yleisen tulkinnan työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdasta, myös todeta taannehtivasti, ettei TDI-ryhmää ollut olemassa.

249 Nämä väitteet on hylättävä.

250 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa nimittäin yhtäältä, että Kansallinen Rintama ei yksilöi niitä menettelymääräyksiä, joita parlamentin väitetään rikkoneen silloin, kun se 14.9.1999 pidetyssä täysistunnossa päätti samana päivänä hyväksytyn työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan yleisen tulkinnan valossa todeta taannehtivasti, ettei TDI-ryhmää ollut olemassa.

251 Tältä osin on nimittäin huomattava, että työjärjestyksen 180 artiklan 5 ja 6 kohdan määräysten sanamuodon mukaan parlamentin hyväksymät tulkinnat lisätään selittävinä huomautuksina asianomaiseen artiklaan tai asianomaisiin artikloihin, ja nämä huomautukset on otettava huomioon muun muassa kyseisten

artiklojen soveltamisessa. Päinvastoin kuin määrätään työjärjestyksen 181 artiklan 3 kohdassa, joka koskee työjärjestyksen mahdollista muuttamista ja jonka mukaan tällainen muutos tulee voimaan vasta sen hyväksymistä seuraavan istuntojakson ensimmäisenä päivänä, edellä mainitut työjärjestyksen 180 artiklan määräykset eivät edellytä minkäänlaisen määräajan tai muodollisuuden noudattamista, jotta parlamentin työjärjestyksen määräyksestä hyväksymää tulkintaa olisi sovellettava jossakin yksittäistapauksessa.

252 Kun kyse on sen parlamentin päätöksen taannehtivasta vaikutuksesta, jolla todettiin, ettei TDI-ryhmää ollut olemassa, on toisaalta korostettava sitä, että parlamentin tulkinta työjärjestyksensä määräyksestä selventää ja täsmentää kyseisen määräyksen merkitystä ja ulottuvuutta sellaisena kuin se piti tai se olisi pitänyt ymmärtää ja sitä olisi pitänyt soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että kyseistä määräystä voidaan soveltaa näin tulkittuna tilanteisiin, jotka ovat syntyneet ennen kuin tulkintaa koskeva päätös hyväksyttiin.

253 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsityksen mukaan Kansallisen Rintaman kanneperusteen tässä osassa esittämillä väitteillä pyritään vetoamaan toiseksi siihen, että kun otetaan huomioon se, että aikaisemmilla vaalikausilla ja nykyisellä kaudella on hyväksytty teknisiä ryhmiä, on katsottava, että parlamentti, joka kieltäytyi nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa hyväksymästä TDI-ryhmän muodostamista, muutti vastoin työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdasta siihen saakka vallinnutta vakiintunutta tulkintaa tämän määräyksen sisältöä. Kansallisen Rintaman mukaan parlamentti antoi siten poliittisia kantoja koskevalle edellytykselle pakottavan luonteen, jota sillä ei aikaisemmin ollut, ja valvoi perusteettomasti, että tätä edellytystä noudatettiin.

254 Tältä osin on huomattava, ettei edellä 84, 85 ja 87—89 kohdassa esitetyistä syistä johtuen se seikka, ettei parlamentti vastustanut niiden ryhmien muodostamista, joihin Kansallinen Rintama viittaa nyt kyseessä olevien väitteiden yhteydessä, ole

omiaan osoittamaan edellä 80—82 ja 101—124 kohdassa esitettyä tarkastelua vääräksi. Tästä tarkastelusta ilmenee, että poliittisia kantoja koskevan vaatimuksen, joka sen mukaan, mitä parlamentti totesi suullisessa käsittelyssä, on sisältynyt työjärjestyksen kaikkiin aikaisempiin versioihin sanamuodoltaan samanlaisena kuin se on työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa, on katsottava olleen tämän toimielimen toiminnan alusta alkaen pakottava edellytys poliittisen ryhmän muodostamiselle. Tästä tarkastelusta seuraa myös, että parlamentilla on työjärjestyksensä määräysten tulkintaa ja soveltamista koskevan toimivallan nojalla harkintavalta, jonka perusteella sillä on oikeus kieltää sellaisen ryhmän muodostaminen, joka ei TDI-ryhmän tavoin ole selvästi kyseisen edellytyksen mukainen.

255 Edellä esitetyn perusteella tämän kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

Kanneperusteen toinen osa

256 Kansallinen Rintama väittää tämän kanneperusteen toisessa osassa ensinnäkin, että perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta ei ollut toimivaltainen tekemään erityispäätöstä TDI-ryhmän muodostamisilmoituksen työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuudesta.

257 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tältä osin, että työjärjestyksen liitteessä VI olevan XV 8 kohdan mukaan perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan toimivaltaan kuuluu työjärjestyksen tulkitseminen muun muassa työjärjestyksen 180 artiklan mukaisesti.

258 Jos työjärjestyksen soveltamisesta tai tulkitsemisesta syntyy epäselvyyttä, parlamentin puhemies voi työjärjestyksen 180 artiklan 1 kohdan nojalla antaa kysymyksen perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan käsiteltäväksi. Jos valiokunta päättää, että voimassa olevan työjärjestyksen tulkitseminen riittää, se lähettää tämän saman artiklan 3 kohdan mukaisesti tulkintansa parlamentin puhemiehelle, joka ilmoittaa asiasta parlamentille.

259 Kahdessa edeltävässä kohdassa mainitut määräykset on ymmärrettävä siten, että niissä annetaan perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnalle, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, toimivalta ehdottaa parlamentille tulkintaansa työjärjestyksestä, jos kyse on sellaisesta ongelmallisesta tapauksesta, jonka vuoksi asian saattaminen sen käsiteltäväksi on ollut perusteltua.

260 Nyt kyseessä olevassa tapauksessa edellä 29 ja 30 kohdassa todetusta ilmenee, että perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan käsiteltäväksi saatettiin kysymys sitä, miten työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohtaa on sovellettava TDI-ryhmän muodostamisilmoitukseen. Siitä ilmenee myös, että kyseinen valiokunta 27. ja 28.7.1999 pitämänsä kokouksen jälkeen ensinnäkin ilmoitti parlamentin puhemiehelle, että se tulkitsi edellä mainittua määräystä siten, että sen mukaan kyseisen ryhmän muodostaminen ei ollut sallittua, koska edellä mainitussa ilmoituksessa suljettiin samansuuntaiset poliittiset kannat kokonaan pois ja annettiin tämän ryhmän osapuolille täysi poliittinen riippumattomuus, ja toiseksi ehdotti tästä säännöksestä tulkintaa, joka sai vaikutteita siitä yksittäistapauksesta, jonka johdosta asia oli saatettu sen käsiteltäväksi.

261 Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunta on näin toimiessaan pitäytynyt sen toimivallan rajoissa, joka sille on annettu yhdessä tulkittujen työjärjestyksen liitteessä VI olevan XV 8 kohdan ja työjärjestyksen 180 artiklan nojalla.

262 Toiseksi Kansallinen Rintama väittää, ettei TDI-ryhmän hajottamista koskeva päätös ollut äänestyksen kohteena täysistunnossa. Kansallisen Rintaman mukaan äänestys koski ainoastaan perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan ehdottamaa työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan yleistä tulkintaa, ja kyseisen tulkinnan hyväksymisen jälkeen parlamentin puhemies ilmoitti, että äänestyksen kohteena oli myös edellä mainittu päätös. Kansallinen Rintama katsoo, että vaikka työjärjestyksen 180 artiklan 4 kohdan mukaisesti parlamentin olisi pitänyt lausua ainoastaan tästä yleisestä tulkinnasta, se osallistui tällä tavalla sellaisen tekstin hyväksymiseen, johon se ei ollut voinut tutustua kokonaisuudessaan.

263 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että parlamentin puhemies luki 13.9.1999 pidetyssä parlamentin täysistunnossa perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan puheenjohtajan 28.7.1999 hänelle osoittaman kirjeen sisällön, sellaisena kuin se esitetään edellä 38 kohdassa. Hän ilmoitti parlamentille näin ollen ensinnäkin edellä mainitun valiokunnan ehdottamasta työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan erityisestä tulkinnasta, joka koskee TDI-ryhmän muodostamisilmoitusta ja tämän erityisen tulkinnan perusteluista ja toiseksi sen tekstin sisällöstä, jonka tämä valiokunta oli ehdottanut liitettäväksi työjärjestykseen sen 29 artiklan 1 kohtaa koskevaksi yleiseksi tulkinnaksi.

264 Parlamentin jäsenet osallistuivat edellä mainitut tiedot siten saatuaan äänestykseen, joka toimitettiin TDI-ryhmän kyseisestä yleisestä tulkinnasta esittämän vastalauseen johdosta, jolloin he olivat tietoisia niistä erityisistä seurauksista, joita tällä äänestyksellä olisi TDI-ryhmän muodostamisilmoitukseen. He käsittivät pakostakin, että edellä mainitusta tulkinnasta päättäessään he päättivät samalla tämän ilmoituksen työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuudesta ja näin ollen TDI-ryhmän kohtalosta. Tässä tilanteessa ei ollut perusteltua äänestää tältä osin erikseen.

265 Edellä esitetyn perusteella tämän kanneperusteen toinen osa on hylättävä.

Kanneperusteen kolmas osa

266 Kansallinen Rintama esittää tämän kanneperusteen kolmannessa osassa, että parlamentti, joka ei järjestänyt ennen toimen hyväksymistä 14.9.1999 keskustelua, jossa TDI-ryhmän jäsenillä olisi ollut tilaisuus puolustautua niitä väitteitä vastaan, joiden mukaan heidän välillään ei ollut samansuuntaisia poliittisia kantoja, loukkasi kontradiktorista periaatetta ja puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatetta. Se toteaa lisäksi, että perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan kokoukset pidettiin suljettujen ovien takana ja että TDI-ryhmän jäsenet osallistuivat niihin tämän valiokunnan institutionaalisina jäseninä.

267 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kuitenkin, että TDI-ryhmän jäsenillä oli 20.7.1999 eli päivän, jolloin poliittisten ryhmien puheenjohtajat kyseenalaistivat TDI-ryhmän työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdan mukaisuuden, ja 14.9.1999 välisenä aikana useissa tilanteissa mahdollisuus esittää muille parlamentin jäsenille näkökantansa siitä arvostelusta, jonka mukaan kyseinen ryhmä oli edellä mainitun määräyksen vastainen.

268 Ensinnäkin 21. ja 22.7.1999 pidetyn puheenjohtajakokouksen kokouspöytäkirjassa esitetään kaksi TDI-ryhmän puheenjohtajan tehtäviä hoitaneen Boninon puheenvuoroa, jotka hän käytti tämän ryhmän muodostamista koskevasta esityslistan 2 kohdasta. Tässä kokouksessa hän muun muassa "esitti huomautuksensa, jossa hän viittasi useisiin aikaisemmin perustettuihin teknisiin ryhmiin ja totesi, ettei parlamentin työjärjestys poliittisia kantoja koskevan kysymyksen osalta ole muuttunut". Hän myös "esitti varauksia poliittisia kantoja koskevan kriteerin arvioinnin suhteen".

269 Toiseksi perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan 28.7.1999 pitämän kokouksen pöytäkirjassa selostetaan kohdassa, joka koskee "työjärjestyksen 29 artiklan tulkintaa [TDI-ryhmän] muodostamisen osalta", Speronin ja Dupuis'n puheenvuorot. Heidän nimensä vieressä oleva merkintä "(TDI)" osoittaa, että he puhuivat TDI-ryhmän puolesta ja muut valiokunnan jäsenet käsittivät, että he puhuivat tässä ominaisuudessa.

270 Speroni esitti erityisesti seuraavaa:

"Kaikkia ryhmän muodostamista koskevia muodollisuuksia noudatettiin. Sekaryhmä ei ole ristiriidassa muiden olemassa olevien ryhmien kanssa sitoutumattomien ghetosta pois pääsemiseksi. 'Poliittisia erilaisuuksia' on myös muissa Euroopan parlamentin ryhmissä — — . Yksittäisen parlamentin jäsenen asema ei ole tehokas. Muiden ryhmien asiana ei ole päättää siitä, muodostetaanko muita ryhmiä vai ei — — . Työjärjestyksen 29 artiklassa ei vaadita perustelemaan näitä 'poliittisia kantoja'. Vähimmäistasolla, vähimmäismäärä samansuuntaisia kantoja yhteisellä vähimmäisperustalla."

271 Tästä kokouksesta on syytä vielä todeta sen pöytäkirjasta ilmenevän, että valiokunta kokoontui suljettujen ovien takana. Kansallinen Rintama ei myöskään esitä yhtään sellaista seikkaa, joka olisi omiaan osoittamaan, että tähän valiokuntaan kuulumattomat parlamentin jäsenet olisivat pyytäneet saada osallistua sen työskentelyyn työjärjestyksen 166 artiklan 3 kohdan perusteella ja että heitä olisi estetty osallistumasta siihen.

272 Kolmanneksi Gollnisch esitti käsiteltäessä 14.9.1999 pidetyn parlamentin täysistunnon esityslistan kohtaa, joka koski edellisen päivän istunnon pöytäkirjan hyväksymistä, TDI-ryhmän puolesta seuraavat näkemykset:

"Jos sallitte, niin haluaisin myös kertoa hyvin lyhyesti, miksi [työjärjestyksen 29 artiklan] tulkintaa ei mielestämme pidä hyväksyä. Työjärjestyksemme 29 artiklan 4 kohdan mukaan ryhmää koskevassa ilmoituksessa täsmennetään ryhmän nimi, sen jäsenten nimet ja sen työvaliokunnan kokoonpano. Nämä kolme vaatimusta ovat ainoat työjärjestyksessämme asetetut vaatimukset.

Jos te, hyvät kollegani hyväksytte, ehkäpä halveksunnasta vähemmistöjen oikeuksia kohtaan tai suurten ryhmien ylivaltapyrkimysten ilmauksena, tulkinnan, joka ylittää sen, mitä lukee [työjärjestyksen] sanamuodossa, joka sitä paitsi on hyvin selvä, pyytäisin teitä kiinnittämään huomiota siihen, että te saisitte aikaan hyvin merkittävän ja hyvin vahingollisen ennakkotapauksen, joka voisi jonain päivänä tulla jälleen eteemme ja olla minkä tahansa parlamentin ryhmän tai alaryhmän vastainen.

Antaisitte nimittäin parlamentin enemmistölle mahdollisuuden päättää tilanteen mukaan, millaisia poliittisia kantoja voi olla olemassa joidenkin parlamentin jäsenten välillä, jotka ovat kuitenkin allekirjoittaneet sopimuksen ryhmän muodostamisesta, ja me tiedämme oikein hyvin, että enemmistöryhmienkin sisällä on olemassa ryhmittymiä, jotka eivät ole läheskään yksimielisiä yhteisestä poliittisesta ohjelmasta."

273 Edellä esitetyn perusteella tämän kanneperusteen kolmas osa on hylättävä.

274 Näistä syistä kahdeksas kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Yhdeksäs kanneperuste, joka koskee olettamaa menettelyn väärinkäytöstä

275 Kansallinen Rintama vetoaa menettelyn väärinkäyttöä koskevaan olettamaan. Viittaamalla niihin muutoksiin, joita menneisyydessä on tehty uuden istuntokauden avauspuhetta koskevaan työjärjestyksen 14 artiklaan, epäluottamuslause-esitystä komissiolle koskevaan työjärjestyksen 34 artiklaan, ja päätösvaltaisuutta koskevaan työjärjestyksen 126 artiklaan, se väittää, että 14.9.1999 tehty toimi on näiden muutosten tapaan osa parlamentin pyrkimystä vähentää järjestelmällisesti tiettyjen parlamentin jäsenten, varsinkin Kansalliseen Rintamaan kuuluvien parlamentin jäsenten, oikeuksia.

276 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa kuitenkin, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseessä on harkintavallan väärinkäyttö — jonka yksi muoto menettelyn väärinkäyttö vain on — ainoastaan silloin, jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että riidanalainen toimi on tehty yksinomaan tai ainakin olennaisin osin muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi (ks. erityisesti asia C-285/94, Italia v. komissio, tuomio 25.6.1997, Kok. 1997, s. I-3519, 52 kohta ja asia T-143/89, Ferriere Nord v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-917, 68 kohta).

277 Nyt kyseessä olevassa tapauksessa parlamentin työjärjestyksen aikaisempia muutoksia koskevien esimerkkien avulla ei voida kuitenkaan osoittaa, että parlamentti olisi 14.9.1999 tekemillään päätöksillä (ks. edellä 46 kohta) halunnut tahallisesti vaikuttaa tiettyjen parlamentin jäsenten ja erityisesti asiassa T-327/99 kantajana olevan asianosaisen oikeuksiin. Edellä 101—124 kohdassa esitetystä

tarkastelusta ilmenee päinvastoin, että parlamentti nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa käytti täysin lainmukaisesti harkintavaltaansa, joka sillä on sen arvioimiseksi, onko ryhmä työjärjestyksen 29 artiklan 1 kohdassa määrätyn poliittisia kantoja koskevan vaatimuksen mukainen, ja että se voi vain todeta sellaisesta tapauksesta, jossa samansuuntaisten poliittisten kantojen puuttuminen oli yhtä selvää kuin TDI-ryhmän muodostamisilmoitusta koskevassa tapauksessa, ettei tätä ryhmää ollut edellä mainitun vaatimuksen noudattamatta jättämisen takia olemassa.

278 Tästä seuraa, että yhdeksäs kanneperuste on hylättävä.

279 Kaiken edellä esitetyn perusteella kumoamiskanteet on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

280 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantajat ovat hävinneet vaatimuksissaan ja parlamentti on vaatinut kantajien velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut, kunkin kantajan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja heidät velvoitetaan korvaamaan parlamentin oikeudenkäyntikulut kulloinkin kyseessä olevassa asiassa mukaan lukien asian T-222/99 osalta välitoimimenettelyyn liittyvät oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Asiat T-222/99, T-327/99 ja T-329/99 yhdistetään tuomion antamista varten.**

2) **Kanteet hylätään.**

3) **Kantajien on kussakin asiassa vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja heidät velvoitetaan kussakin asiassa korvaamaan parlamentin oikeudenkäyntikulut mukaan lukien asian T-222/99 osalta välitoimimenettelyyn liittyvät oikeudenkäyntikulut.**

Azizi Lenaerts Moura Ramos

Jaeger Vilaras

Julistettiin Luxemburgissa 2 päivänä lokakuuta 2001.

H. Jung

kirjaaja

M. Jaeger

laajennetun kolmannen jaoston puheenjohtaja